

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 3 2 1 0

9 1771330500003

15. OBLJETNICA VRO OLUJA

PONOSNI NA PROŠLOST, jedinstveni u budućnost

RAZGOVOR

bojnik
Damir Barišić

RIJEČNA PLOVILA ZA BORBENA DJELOVANJA

PROTUPOŽARNA SEZONA 2010
U PP SEZONI NEMA
RAZDOBLJA OPUŠTANJA

DANSKA FREGATA
IVER HUITFELDT

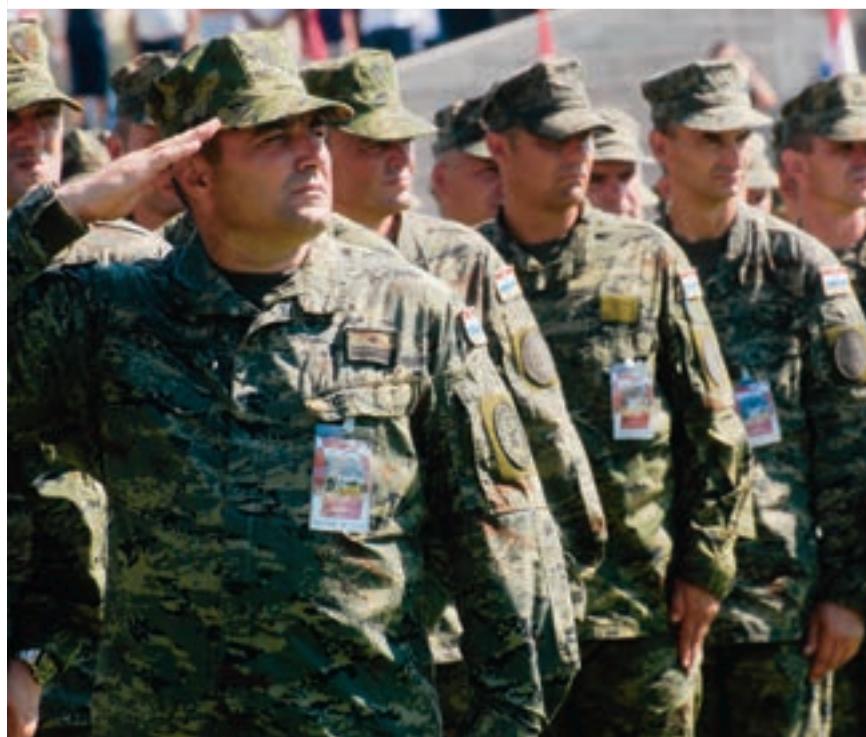
U samo pet
godina u
svjetskom vrhu
akrobatskog
letenja

15. OBLJETNICA VRO OLUJA

Snimio Tomislav BRANDT

Osim u Kninu, i u brojnim gradovima i vojarnama diljem Hrvatske svečano je 5. kolovoza obilježen Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja i 15. obljetnica vojno-redarstvene operacije Oluja. Svečano je bilo i na zagrebačkom Jarunu gdje su brojni posjetitelji mogli razgledati TT zbor naoružanja i opreme kojom se služi Hrvatska vojska

Snimio Goran SERETIN

RAZGOVOR
bojnik Damir Barišić,
vođa akrogrupe Krila Oluje

9

U samo pet godina u svjetskom vrhu akrobatskog letenja

Danas iza sebe imamo 55 nastupa, od čega 20 na aeromitinzima izvan Hrvatske. Izvodimo manevre koje nitko na ovim područjima nije radio, a neki elementi u našem letačkom programu su rijetkost i u svijetu

14

U PP sezoni nema razdoblja opuštanja

Osim što aktivno sudjeluju u gašenju požara, zaduženi su i za medicinsko prevoženje vatrogasaca, vojske odnosno svih koji se ozlijede na požarištu, transport opreme i vatrogasaca, pogotovo na nepristupačnim terenima kao i za traganje i spašavanje u slučaju bilo kakvih nezgoda na požarištu. Za ove su aktivnosti u svakodnevnom dežurstvu tijekom ove PP sezone dva helikoptera Mi-8 MTV-1

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

Nitko neće revidirati hrvatsku povijest ni izbrisati povijesne istine. Imali smo se pravo braniti i oslobođiti i obraniti svoj dom. Ne damo nikome da dira u naše svetinje, a Oluja je jedna od njih, poručila je predsjednica Vlade Jadranka Kosor iz Knina

PONOSNI NA PROŠLOST, JEDINSTVENI U BUDUĆNOST

4

MORH I OSRH

- 8 **SVEČANA AKADEMIJA U MORH-u**
Pokazali ste kako se voli, kako se brani, kako se pobjeđuje
- 12 **295. SINJSKA ALKA**
Alka - povijest naših pobjeda, hrabrosti, domoljublja
- 17 **ESKADRILA BORBENIH ZRAKOPLOVA 91. ZB**
Obuka za zadaće dežurnog dvojca
- 18 **ROYAL INTERNATIONAL AIR TATOO**
Kult letačke izvrsnosti

VOJNA
TEHNIKA

- 22 **VOJNA TEHNIKA**
Riječna plovila za borbenu djelovanja
- 26 **VOJNA TEHNIKA**
Danska fregata Iver Huitfeldt

MAGAZIN

- 30 **PODLISTAK**
Palestina 1920. - 1948.
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Naoružavanje Srba u Hrvatskoj (Gorski Kotar)
- 33 **POZDRAV DOMOVINI**
Epitaf za hrvatske vojнике
- 34 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Plaketa - 1. hrvatski gardijski zbor

15. OBLJETNICA VRO OLUJA

Leida Parlov, Vesna Pintarić, snimili: Tomislav Brandt, Željko Stipanović

PONOSNI NA PROŠLOST,

Izaslanstvo Vlade RH položilo je vijence na spomen obilježje poginulim braniteljima na gradskom groblju u Kninu

U Kninu je 5. kolovoza održana središnja svečanost kojom je obilježen Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja i 15. obljetnica vojno-redarstvene operacije Oluja. Nazočili su joj najviši državni dužnosnici, predsjednik Republike dr. Ivo Josipović, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, predsjednica Vlade Jadranka Kosor, ministri obrane Branko Vukelić, unutarnjih poslova Tomislav Karamarko, obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Tomislav Ivić te ostali ministri u Vladi, potpredsjednici Sabora i Vlade te saborski zastupnici, načelnik GSOSRH-a general zbora Josip Lucić kao i

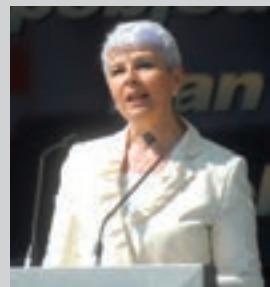

Gradskom stadionu NK "Dinara" na kojem se postrojilo 13 svečanih postroja. Uz postroje sve tri grane oružanih snaga, bili su i postroj MUP-a, udruga branitelja specijalne policije MUP-a, udruga branitelja gardijskih brigada Domovinskog rata, te udruga branitelja domobransko-pričuvnih postrojbi, kao i postroj ratnih zastava.

Svečani postroj obišao je Predsjednik Republike kojem je prijavak predao general-bojnik Mirko Šundov, ravnatelj Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski", a potom je nakon intoniranja državne himne minutom šutnje odana počast svim poginulim hrvatskim braniteljima.

U svojim su govorima najviši državni dužnosnici ukazali na veličinu i značenje vojno-redarstvene operacije Oluja kao i povijesnu ulogu prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana.

Čestitke je uime Vlade RH prva uputila predsjednica Vlade Jadranka Kosor, istaknuvši da je 5. kolovoza datum koji će biti vječno uklesan u naša sjećanja kao dan najvećeg ponosa. Ponajprije je odala počast 174 poginulih i 1430 ranjenih hrvatskih branitelja u VRO Oluja, pozvavši sve da njihova vjera u hrvatsku pobjedu bude naša snaga u vremenima novih iskušenja. Predsjednica Vlade iz Knina je poručila da nitko neće revidirati hrvatsku povijest ni izbrisati povijesne istine. "Imali smo se pravo braniti i oslobođiti i obraniti svoj dom. Ne damo nikome da dira u naše svetinje, a Oluja je jedna od njih, poručila je predsjednica Vlade Jadranka Kosor iz Knina

Nitko neće revidirati hrvatsku povijest ni izbrisati povijesne istine. Imali smo se pravo braniti i oslobođiti i obraniti svoj dom. Ne damo nikome da dira u naše svetinje, a Oluja je jedna od njih, poručila je predsjednica Vlade Jadranka Kosor iz Knina

jedinstveni u budućnost

drugi visoki vojni dužnosnici, hrvatski branitelji i sudionici Oluje.

Obilježavanje jednog od najvažnijeg dana u novoj hrvatskoj povijesti ove je godine održano pod sloganom *Svi zajedno*. Svečanost je započela u ranim jutarnjim satima odavanjem počasti poginulim hrvatskim braniteljima te paljenjem svjeća i polaganjem vijenaca na gradskom groblju u Kninu. Nakon toga na kninskoj je tvrđavi uz intoniranje državne himne podignuta hrvatska zastava u čemu su ove godine prvi put sudjelovala i 32 branitelja, predstavnici postrojbi koje su sudjelovale u Oluji. Središnja svečanost održana je na

Predsjednik RH Ivo Josipović u obilasku svečanog postroja na stadionu NK "Dinara"

15. OBLJETNICA VRO OLUJA

Predsjednik dr. Ivo Josipović prvi put je dodijelio Povelju RH u znak zahvalnosti djeci poginulih i nestalih hrvatskih branitelja uručivši je Katarini Čović i Daliboru Đurdeku

Uime saborskih zastupnika čestitke je na obljetnici uputio predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, kazavši hrvatskim braniteljima: "Slaćeći VRO Oluja, mi slavimo vas, vašu hrabrost, odlučnost i profesionalnost, vaš uspjeh i neizmjerno domoljublje. Hrvatska već 15 godina živi u punoj slobodi, miru i stabilnosti koračajući prema budućnosti, zahvaljujući ponajprije vama, braniteljima." Istaknuo je da su jedinstvo i zajed-

nička težnja istom cilju bili odlučujući u Oluji što je na kraju i dovelo do vojnog trijumfa. Izrazio je nevjericu da se i danas još uvijek suočavamo s pokušajima da se na naš pravedni, obrambeni i oslobodilački Domovinski rat baci ljaga i da se ospori legitimnost Oluje. No to, istaknuo je, nikada i nikome nećemo dopustiti.

Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik OSRH-a dr. Ivo Josipović još je jednom podsjetio da je VRO Oluja u vojnom smislu bila izvrsno pripremljena operacija i kruna hrvatske pobjede. - Oluja je bila najveća vojna operacija na europskom tlu nakon II. svjetskog rata. Vođena je po svim pravilima ratovanja i uz poštivanje svih međunarodnih konvencija - kazao je predsjednik Josipović, te dodao: "Povijest nas uči da trebamo učiniti sve da Hrvatska bude moderna i demokratska država dostojna branitelja koji su je obranili. Možemo biti ponosni na našu prošlost, a budućnost možemo graditi samo zajednički.

Predsjednica Vlade Jadranka Kosor potom je uručila donaciju u vrijednosti 2,5 milijuna kuna za izgradnju spomenika hrvatskoj pobjedi u Domovinskom ratu "Oluja 95" koji će se nalaziti na središnjem gradskom trgu u Kninu. Središnja svečanost završila je letačkim pro-

gramom akrogrupe Krila Oluje, koja je prije točno pet godina na istom mjestu imala svoj prvi službeni nastup. Svoj su program završili MISSING MAN elementom, odnosno letom u formaciji iz koje se izdvojio jedan avion odajući na taj način počast svim poginulim i nestalim hrvatskim braniteljima.

Nakon svečanosti na Gradskom su stadionu visoki uzvanici nazočili misi za domovinu u crkvi Gospe Velikog Hrvatskog Zavjeta. U sklopu obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnosti, Dana hrvatskih branitelja i 15. obljetnice vojno-redarstvene operacije Oluja u Kninu se više desetaka braniteljskih zadruga predstavilo svojim proizvodima, a građani su mogli razgledati i informativni šator s prezentacijom projekata Dragovoljno služenje vojnog roka i Kadet. ■

U Kninu se više desetaka braniteljskih zadruga predstavilo svojim proizvodima koje su obišli i najviši državni dužnosnici

Prijam za ratne zapovjednike VRO Oluja

Ministar obrane Branko Vukelić, ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko i ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Tomislav Ivić bili su domaćini na svečanom prijemu za ratne zapovjednike VRO Oluja, te generale i admirale OSRH, održanom dan uoči središnje svečanosti 15. obljetnice VRO Oluja u kninskom Domu Hrvatske vojske.

Vojnim zapovjednicima prvo se obratio ministar Tomislav Ivić, naglasivši da je ovo prvi put da se na ovaj način organizira primanje za zapovjednike zaslužne za vođenje vojno-redarstvene operacije Oluja te im je tom prigodom zahvalio na svemu što su tijekom Domovinskog rata, a i poslije, učinili za Republiku Hrvatsku. - Da nije bilo vas i tisuće i tisuće hrvatskih

branitelja i junaka, ne bi bilo ni slobodne Hrvatske. Trebate i morate biti na to ponosni i mi smo, kao i svi hrvatski građani kojima je Hrvatska u srcu, ponosni na ono što ste učinili - kazao je ministar Ivić.

Ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko prisjetio se tih dana slave i ponosa naglasivši da je najvažniji trenutak u hrvatskoj povijesti bio stvaranje hrvatske države i da svi koji su u tome sudjelovali trebaju biti ponosni te dodao da nikome ne smijemo dopustiti da umanji naš Domovinski rat i zajedništvo koje nas je vodilo.

Pozdravljajući ratne zapovjednike i hrvatske branitelje ministar obrane Branko Vukelić posebno je istaknuo da cijela domovina mora biti zahvalna hrvatskim braniteljima, kao i njihovim zapovjednicima

za slobodu koju danas imamo. Hrvatski su branitelji temelj hrvatske slobode i zahvaljujući njima možemo danas govoriti o slobodnoj i neovisnoj Hrvatskoj i Hrvatskoj kao članici Sjevernoatlanskog saveza. - U MORH-u i OSRH-u ponosni smo na vas, ratne zapovjednike jer ste temelj naših Oružanih snaga i Hrvatske vojske. Ponosni smo na sve hrvatske branitelje koji su se pridružili pobjedničkoj Hrvatskoj vojsci. Danas s ponosom gledamo hrvatskog vojnika s hrvatskom kacigom, odorom, puškom...Svega toga ne bi bilo da nije bilo vas - istaknuo je na kraju ministar Vukelić.

Leida PARLOV, snimio Josip KOPI

Pokazali smo kako ne postoje nemoguće zadaće, kako se pravedne težnje o slobodnoj Hrvatskoj ostvaruju. U toj povijesnoj zadaći mnogi od vas ovdje dali su nemjerljivi doprinos. Pokazali ste kako se voli, kako se brani, kako se pobjeđuje. Domovina će vam uvijek biti zahvalna, kazao je ministar Vukelić

Pokazali ste kako se voli, kako se brani, kako se pobjeđuje

U Ministarstvu obrane i Oružanim snagama ukupno je promaknuto 230 časnika i časnika, od čega 154 u niži, a 76 u viši časnički čin. Od ukupnog broja promaknutih 48 je žena

U povodu obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnosti, Dana hrvatskih branitelja i 15. obljetnice vojno-redarstvene operacije Oluja u MORH-u je 2. kolovoza u načočnosti predsjednika RH i vrhovnog zapovjednika OSRH-a Ive Josipovića, ministra obrane Branka Vukelića i načelnika GSOSRH-a general zbora Josipa Lucića održana svečana akademija. Tom su prigodom djelatnicima MORH-a i OSRH-a dodijeljena promaknuća te uručene nagrade i pohvale.

- Dan pobjede i domovinske zahvalnosti simbolizira i sažima bit svih operacija koje su se vodile tijekom Domovinskog rata, svih nastojanja da se građanima osigura mir i stabilnost u vlastitoj zemlji, a Republici Hrvatskoj mjesto u međunarodnoj zajednici kojoj i pripada - kazao je tom prigodom general Lucić. Istaknuo je kako "na bogatoj tradiciji iz Domovinskog rata nastavljamo izgrađivati hrvatskog vojnika, dočasnika i časnika. Podsjetio je da pripadnici OSRH-a već 11 godina sudjeluju u međunarodnim mirovnim operacijama čime se Hrvatska odredila kao pouzdani partner međunarodne zajednice.

Čestitajući Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja ministar Vukelić je podsjetio na događanja s početka kolovoza 1995. "Tada smo", dodao je ministar obrane, "sebi i svijetu pokazali snagu pobjedničke Hrvatske. Pokazali smo da ne postoje nemoguće zadaće, kako se pravedne težnje o slobodnoj Hrvatskoj ostvaruju. U toj povijesnoj zadaći mnogi od vas ovdje dali su nemjerljivi doprinos. Pokazali ste kako se voli, kako se brani, kako se pobjeđuje. Domovina će vam uvijek biti zahvalna", kazao je Vukelić. Govoreći o dalnjem razvoju Oružanih snaga ministar je istaknuo kako Ministarstvo obrane nastoji u provedbi svojih strateških projekata učiniti sve što je u ovom gospodarskom trenutku Hrvatske moguće da podigne standarde kako opremanja tako i svakodnevног života pripadnika OS-a.

- Vrlo dobro znamo da ste naše najveće bogatstvo upravo vi, pripadnici OS-a i da je ulaganje u postizanje željenih standarda ulaganje u sigurnost i stabilnost - zaključio je ministar obrane.

- Ovih se dana prisjećamo jednog od najvažnijih datuma u našoj povijesti, dana kada je hrvatska pobjednička vojska u operaciji Oluja zajedno s pripadnicima Ministarstva unutarnjih poslova izvojevala jednu od najbriljanntijih pobjeda - kazao je predsjednik Josipović. Posebno se prisjetio poginulih i nestalih hrvatskih branitelja koji su svojim životom i zdravljem dali najveći doprinos pobjedi u Domovinskom ratu. "Bez njih", kazao je vrhovni zapovjednik OS-a, "ne bi bilo Hrvatske".

Čestitajući promaknutim, nagrađenim i pohvaljenim djelatnicima MO-a i pripadnicima OS-a kazao je da su učenje, ospozobljavanje, rad i postignuća osnovni uvjeti za napredovanje. "Izvrsnost će", dodao je Predsjednik Republike, "biti kriterij napredovanja i uspjeha, ali i kriterij kojim će društvo vrednovati vas, Oružane snage a i mene kao vrhovnog zapovjednika.", te dodao kako je upravo zato briga o ljudima najvažnija zadaća i Ministarstva obrane i vrhovnog zapovjednika. Istaknuo je da hrvatski vojnik uživa veliki ugled ne samo u zemlji nego i u međunarodnoj zajednici te je zahvalio svim pripadnicima OS-a koji sudjelujući u međunarodnim misijama daju veliki doprinos ugledu RH u svijetu. Istaknuo je i da je znanje najjače oružje koje neki narod može imati, te zaključio kako vojska jest i mora biti njegov rasadnik. ■

RAZGOVOR

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT, arhiva Krila Oluje

Bojnik Damir Barišić,
vođa akrogrupe Krila Oluje

9

BRZOJ 305/306 / 13. KOLOVIZA 2010.

HRVATSKI
VJENNIK

U samo pet godina u svjetskom vrhu **AKROBATSKE LETENJE**

Akrogrupa Krila Oluje 5. je kolovoza obilježila svoju petu obljetnicu. Kako drukčijeg prigodnim letačkim programom nad kraljevskim gradom Kninom na središnjoj svečanosti kojom je obilježen Dan pobjede i Domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja i 15. obljetnica vojno-redarstvene operacije Oluja. Bio je to povod za razgovor s bojnikom Damirom Barišićem, prvim pilotom ili, kako se stručno kaže, vođom Krila Oluje. U samo pet godina Krila Oluje izborila su svoje mjesto u samom svjetskom vrhu akrobatskog letenja. Na aeromitinzima izvan zemlje njihove je nastupe uživo gledalo više od dva milijuna ljudi. Posebno ih cijeni stručna letačka publika

jer su po tehnici pilotiranja i letenja dostigli najviše svjetske standarde. Svi članovi akrogrupe, trenutačno njih šestorica, su nastavnici letenja u Eskadrili aviona 93. ZB Zemunik.

Ponajprije iskrene čestitke Krilima Oluje za njezin peti rođendan. U sastavu grupe ste od samog početka, a od 2008. godine i njezin vođa. Kako je sve počelo?

Prije pet godina imali smo samo jednog aktivnog pilota HRZ-a koji je imao iskustvo letenja u akrogrupi. Bio je to prvi vođa Krila Oluje, Miroslav Franjić. Drugi nastavnici letenja nisu imali takvo iskustvo tako da smo prve najjednostavnije elemente akrobatskog letenja uvježbavali sami. Tada smo se mogli nazvati

Danas iza sebe imamo 55 nastupa, od čega 20 na aeromitinzima izvan Hrvatske. Izvodimo manevre koje nitko na ovim područjima nije radio, a neki elementi u našem letačkom programu su rijekost i u svijetu

5
2005-2010

Do sada nas je na mitinzima izvan zemlje uživo viđelo više od dva milijuna gledatelja i drago nam je kad vidimo da cijene to što radimo. Lani nas je primjerice najveći belgijski zrakoplovni portal proglašio za najbolju grupu koja je nastupila na velikom aeromitingu u Koksijdu povodom 60. obljetnice NATO saveza...

akrogrupom samo zato jer smo letjeli akrobacije u formaciji, ali manevri koje smo izvodili bili su oni osnovni, koji se rade tijekom obuke. No brzo smo napredovali, i svakim novim letom i nastupom usavršavali sebe i program.

Gdje su Krila Oluje danas, pet godina poslije?

Danas iza sebe imamo 55 nastupa, od čega 20 na aeromitinzima izvan Hrvatske. Izvodimo manevre koje nitko na ovim područjima nije radio, a neki elementi u našem letačkom programu su rijetkost i u svijetu. Imamo pilote koji iza sebe imaju pet godina iskustva u akrobatskom letenju i veliki broj nastupa te mogu obučavati nove članove grupe, a nastupi su nam usklađeni sa svim svjetskim standardima.

Što vas je tjeralo naprijed?

Entuzijazam i želja za njegovanjem vještine letenja u punom smislu te riječi. Smisao akrogrupe jest pokazati tehniku pilotiranja i letačko umijeće naravno uzimajući u obzir mogućnosti aviona. Letimo na Pilatusima PC-9M i do maksimuma iskorištavamo mogućnosti te letjelice. Nastupamo sa šest aviona, izvodimo zahtjevan i atraktivan program, ali naravno uvijek nam je na prvom mjestu sigurnost.

Koliko je do sada pilota prošlo kroz akrogrupu?

Devet, uključujući i šestoricu koji trenutačno lete u sastavu grupe. U svijetu je praksa da piloti u akrogrupama budu od tri do osam godina. No to sve ovisi i o godišnjem broju nastupa. Bit je da se unutar grupe na optimalan način rasporedi iskustvo i mladost. Mi smo sada izbalansirani. Imamo tri iskusna pilota koji su u grupi gotovo od početka i tri pilota koji su u sastav Krila Oluje ušli u zadnje tri godine. No i oni već imaju toliko nastupa da njihovo iskustvo nije upitno. Bez kvalitetnog i iskusnog pilota ne možete očekivati ni vrhunski nastup. Zato se i u našu akro grupu odbiru samo piloti koji su tijekom svoje letačke obuke i karijere pokazali najbolje rezultate. Svako odstupanje od tog kriterija značilo bi korak unatrag u kakvoći, ali i sigurnosti nastupa. A mi to ne želimo.

Koliko bi vi osobno voljeli još letjeti u akrogrupi?

Mislim da bismo svi mi željeli ostati u Krila Oluje dokle god možemo letjeti. Naravno svjesni smo da to nije moguće. Ja vjerujem da će ostati barem još jednu sezizu.

Ima li neki nastup Krila Oluje koji biste posebno izdvjajili?

Teško je izdvjajiti neki nastup posebno. Ni jedan nije isti. Uvijek želimo sve odraditi naj-

bolje što možemo. Znanje, vještine, sposobnosti koje imate morate pokazati u 20 minuta koliko nam traje puni program na aeromitin-zima. Dojam koji ostavite na publiku teško je poslije promijeniti. Mi ne možemo kazati: "To inače super odradimo, ali, eto, danas nam nije išlo". Svi piloti akrogrupe itekako su svjesni te odgovornosti koju imaju. Naravno bez obzira na to koliko nastupa imate iza sebe, pozitivna trema uvijek postoji. Već užitak nam je nastupati pred domaćom publikom i žao nam je što u Hrvatskoj nema nekih većih aeromitinga.

No zato su inozemni aeromitinzi na kojima nastupate itekako dobro posjećeni. Kako vas prihvata inozemna publika?

Izvrsno. Povratne su informacije više nego dobre. Do sada nas je na mitinzima izvan zemlje uživo vidjelo više od dva milijuna gledatelja i drago nam je kad vidimo da cijene to što radimo. Lani nas je primjerice najveći belgijski zrakoplovni portal proglašio za najbolju grupu koja je nastupila na velikom aeromitingu u Koksiju povodom 60. obljetnice NATO saveza, a svrstali su nas i na drugo mjesto svih akrogrupa koje su 2009. nastupale u Belgiji. To je više nego kompliment. Na aeromitingu u Austriji prošle godine bilo je oko 300 tisuća gledatelja.

U ovih pet godina razvili ste i svoj vizualni identitet..

Da. Od prošle godine nastupamo u crvenom kombinezonu i s kacigama u bojama hrvatske trobojnica. Za potpuni vizualni dojam nedostaje još samo dimna instalacija. Nastojimo ne samo u kakvoći letačkog programa nego i svemu što je vezano uz akrogrupu dostići svjetske standarde.

Iako ovo radimo jer volimo, iz užitka, zbog profesionalnog usavršavanja, ipak je svaki naš nastup promidžba HRZ-a i Hrvatske u svijetu.

Nastupi i pripreme za njih samo su dio vaših aktivnosti. Naime, svi su piloti u akro-grupi nastavnici letenja.

Da, svi smo mi nastavnici letenja i to nam je glavna zadaća. "Eskadrila aviona" kolijevka je zrakoplovstva. Upravo ovdje nastaju piloti HRZ-a. Kakvoča nastavnika letenja određuje i kakvoču svih budućih pilota HRZ-a, a akro-grupa je vrhunac obučenosti u smislu letačke vještine. Stoga vjerujem da naše iskustvo letenja u akrogrupi dodatno pridonosi kakvoči ove Eskadrile i pozivu nastavnika letenja. Možemo spomenuti da upravo piloti Krila Oluje provode selektivno letenje 18. naraštaja pilota HRZ-a i PZO-a koje je trenutačno u tijeku.

Kakvi su vam planovi? Što novo možemo očekivati od Krila Oluje?

Po tehniči pilotiranja vrlo smo blizu samom vrhu. No, naravno, to što radimo, nikad nije savršeno i uvijek postoji prostor za napredak. Zasigurno ćemo i u sljedećim sezonomama usavršavati program nastupa. Imamo dosta poziva za međunarodne aeromitinge. Izdvojio bih onaj u rujnu u Italiji u Rivoltu gdje smo pozvani na proslavu 50. godišnjice talijanske akrogrupe Frecce Tricolori s još 10 ponajboljih svjetskih grupa. Bit će to sigurno vrhunski spektakl koji će, prema najavama organizatora, pratiti gotovo 500 000 gledatelja. Nadam se i da će naša Krila Oluje jednog dana slaviti 50. rođendan. ■

Krenuli su od najjednostavnijih elemenata, no vrlo brzo su u svoj program uvodili najzahtjevnije i najatraktivnije manevre. Prvi u nizu bili su Stall Turn u paru i Tail Slide (zvono) s tri aviona. Slijedilo je uvježbavanje praćenja u negativnom letu, jedan od zasigurno najtežih izazova za pilote svake akro-grupe. Sezona 2009. obilježena je s dva nova elementa kojima je demonstrirano praćenje u negativnom letu, Arena i Dia-trostruko ogledalo. U ovoj sezoni, 2010. Arenu će izvoditi u originalno zamišljenom obliku kao prelet pet aviona u leđnoj delta formaciji

ALKA

povijest naših pobjeda, hrabrosti, domoljublja

Čast, hrabrost, domoljublje, ponos, čovječnost, viteštvu jesu poruke koje gotovo 300 godina Alka šalje svijetu. To su vrijednosti koje su dio kulture ove krajine, hrvatskog naroda, hrvatske države, kazao je predsjednik Josipović

Alkar Mario Šušnjara slavodobitnik je ovogodišnje 295. Sinjske alke koja je održana u nedjelju 8. kolovoza. U časnoj pobjedi pomogao mu je alkarski momak Darko Bogdan, pripadnik Hrvatske ratne mornarice. Alkarski se boj održavao na prepunim tribinama alkarskog trkališta, a pratio ga je i cijeli državni vrh: predsjednik Republike Ivo Josipović, pod čijim je pokroviteljstvom Alka održana, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, predsjednica Vlade Jadranka Kosor, ministri u Vladi, predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskog rata, veleposlanici i predstavnici Crkve.

Kako nalaže tradicija, alkarska svečanost započela je vojvodinim prijmom u Alkarskim dvorima, odakle su alkarski vitezovi ispraćeni na junački boj. U pozdravnom govoru predsjednik Viteškog društva Stipe Jukić ukazao je na važnost Alke i njezinu gotovo tri stoljeća dugu tradiciju: "Sinjska alka nije samo viteški turnir i memorija jedne pobjede ili pak obična folklorna svečanost, iako zvezet zlata i srebra na službenoj alkarskoj odori jest vrhunski domet narodnoga veza i stvaralaštva. Alka je zgusnuta povijest naših stradanja izrasla iz herojstva naših pradjedova, pobjeda slobode nad sužanjstvom, dobra nad zlom. Da nije bilo tako, ne bi se održala gotovo tri stoljeća."

Slavodobitnik Mario Šušnjara i alkarski momak Darko Bogdan

Svečana loža s najvišim državnim dužnosnicima

Tradicija Sinjske alke duga 295 godina obilježena je brojnim zanimljivostima. Ovo su samo neke od njih

- do 1820. godine Alka se trčala na pokladni utorak
- godine 1931. Alku je za poznate filmske časopise snimala američka filmska tvrtka Fox Film
- godine 1965. Alka se prvi put mogla pratiti i na TV-u a komentator prvog televizijskog prijenosa bio je legendarni sportski novinar, Sinjanin Mladen Delić
- dirigent Oskar Danon 1965. godine u povodu 250. godišnjice Sinjske alke napisao je operu Alkar
- alkari i alkarski momci bili su jedina hrvatska povijesna postrojba koja je sudjelovala na svečanoj smotri Zbora narodne garde u Zagrebu 28. svibnja 1991.
- godine 1996. na zagrebačkom Pleasu alkari i alkarski momci dočekali su američkog predsjednika Billa Clintonu
- godine 1996. sinjski su alkari sudjelovali na otvaranju Oktoberfesta u Munchenu
- Vukovar je jedini hrvatski grad koji ima ulicu u čast Sinjske alke
- titulu slavodobitnika s najviše pobjeda, dvanaest, drži Nikola Cerinić

Nakon prijma, praćena kolovoškim suncem alkarska se povorka uz zvuke sinjske Gradske glazbe uputila na

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT, arhiva OVZ-a

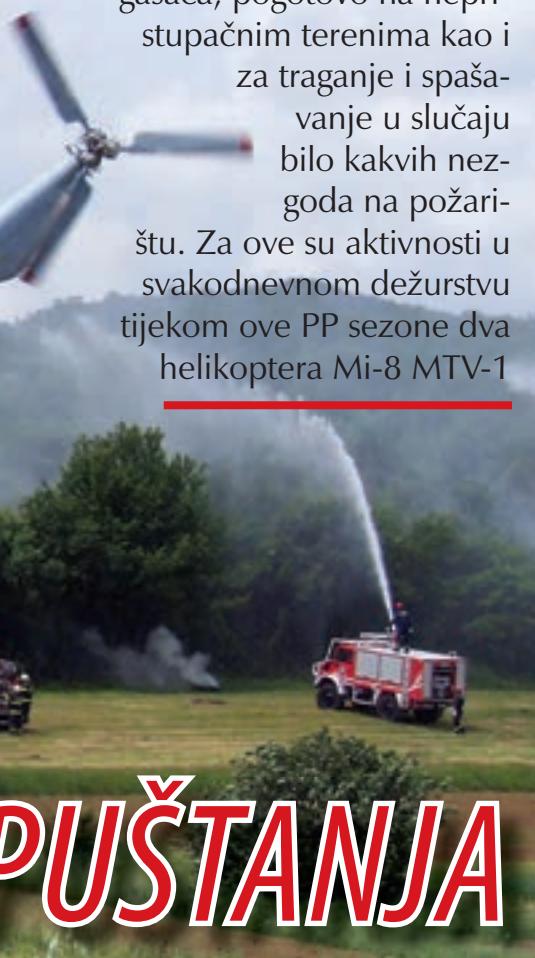
U PP SEZONI NEMA RAZDOBLJA OH

Uloga helikoptera nezaobilazna je u svim aktivnostima koje se provode tijekom PP sezone. Upravo se zato u sastavu PP NOS OSRH-a redovito ustrojava PP NOSk-2, odnosno helikopterska skupina. Iz sastava je Eskadrile transportnih helikoptera 93. ZB. Smješteni su u Divuljama. Zapovjednik Eskadrile i PP NOSk-a 2 je bojnik Tomislav Pušnik, a njegova je desna ruka, kad je o tehniči riječ, satnik Endi Ruić, zapovjednik satnije za zrakoplovno-tehničko održavanje. NOSk-2 izravno je vezan za sve situacije na požarištu i oko njega. Osim što aktivno sudjeluju u gašenju požara, zaduženi su i za medicinsko prevoženje vatrogasaca, vojske odnosno svih koji se

ozlijede na požarištu, transport opreme i vatrogasaca, pogotovo na nepristupačnim terenima kao i za traganje i spašavanje u slučaju bilo kakvih nezgoda na požarištu. Za ove su aktivnosti u svakodnevnom dežurstvu tijekom ove PP sezone dva helikoptera Mi-8 MTV-1. Naravno ako je potrebno, može se angažirati i više helikoptera. No, napominje zapovjednik Eskadrile bojnik Pušnik, u NOSk-2 je na svojevrstan način uključena cijela eskadrila. Dnevno dežura 21 pripadnik naše postrojbe. Uz dvije posade tu su i tehničari, a s njima je u svakom trenutku, i to za akcije traganja i spašavanja spremna i tim BSD-a. "Mi nismo velika, ali smo višenamjenska postrojba", kazao je

bojnik Pušnik, pojasnivši kako osim zadaća vezanih uz PP aktivnosti istodobno provode i svoje redovite zadaće kao što su medicinsko prevoženje bolesnih i ozlijeđenih, akcije traganja i spašavanja, kojih posebno mnogo ima upravo tijekom ljeta, a tu su još i Obalna straža, obuka pripadnika OS-a za međunarodne misije. "Situacije kad se mi angažiramo nalažu izrazito brzo djelovanje i to po raznim zadaćama. Svaka je zadaća posebna, ima svoja pravila i jednostavno nemamo razdoblja opuštanja. Tehnika i ljudstvo stalno moraju biti spremni jer se sve zadaće mogu dogoditi jednoj posadi. Zato svi moraju biti spremni za sve", kazao je satnik Endi Ruić koji, osim što je prvi

Osim što aktivno sudjeluju u gašenju požara, zaduženi su i za medicinsko prevoženje vatrogasaca, vojske odnosno svih koji se ozlijede na požarištu, transport opreme i vatrogasaca, pogotovo na nepristupačnim terenima kao i za traganje i spašavanje u slučaju bilo kakvih nezgoda na požarištu. Za ove su aktivnosti u svakodnevnom dežurstvu tijekom ove PP sezone dva helikoptera Mi-8 MTV-1

PUŠTANJA

"tehničar" Eskadrile, ima itekako bogato iskustvo tehničara letača.

Obuka vatrogasaca i državne interventne postrojbe DUZS-a

Kad je o gašenju požara riječ, praksa je da, pojačnjava Pušnik, idu na požarišta koja su bliža i gase do dolaska kanadera. Ako je veći požar, nastavljaju gasiti zajedno s kanaderima. "Na istom požarištu vrlo kvalitetno bez ikakvih problema vatru mogu gasiti različiti tipovi letjelica. Helikopter je posebno pogodan za gašenje manjih površina, odnosno onih koje ostanu zahvaćene vatrom nakon što kanader baci vodu i napravi veliki zračni tepih. Mi

Prijevoz ljudi na požarište

se od kanadera i Air Tractora razlikujemo po performansama, ali na požarištu svi imamo svoje mjesto."

Eskadrila helikoptera nezaobilazna je karika i u pripremi PP sezone. Oni su, naime, zaduženi za provođenje obuke sa svim vatrogasnim skupinama po županijama. Obučavaju vatrogasce i Državnu interventnu postrojbu DUZS-a za ulazak i izlazak iz helikoptera, prilagođavanje rada i prihvata vatrogasne opreme kad helikopter radi, spuštanje niz brzo uže (repeling), desantiranje, evakuaciju s požarišta..., naravno tu je i trenaža helikopterskih posada. "Mi smo tim koji mora biti uigran i raditi zajedno. Posade helikoptera zajedno s Timom za zadaće službe potrage i spašavanja Bojne za specijalna djelovanja kojeg čine dva planinara, jedan parmedic, jedan ronitelj, Državnom interventnom postrojbom DUZS-a i HGSS-om moraju biti osposobljene i spremne za bilo kakve izvanredne nesreće i evakuacije", ističe zapovjednik Eskadrile. Kad je o obuci riječ, nastoje svake godine napraviti koji korak naprijed. Tako su ove godine prvi put proveli obuku s pripadnicima DUZS-a u izvlačenju vatrogasaca iz vatre nog okruženja PP vjedrom. Ideja je bila da helikopter koji je na požarištu i gasi vatru, ako zatreba, treba iskoristiti i za izvlačenje ljudi s požarišta. Vježba je potvrđila da je zamisao itekako dobra, jer se pokazalo da se za samo minutu i pol s požarišta može spasiti šest ljudi u PP vjedru.

Ništa bez tehničara

Jedan od osnovnih preduvjeta da bi mogli odraditi svoje zadaće koje su gotovo sve vezane uz spašavanje ljudskih života, kad sekunde traju kao sati jest ispravnost tehnike. Zapovjednik satnije za zrakoplovno-tehničko održavanje satnik Endi Ruić napominje da se o pripremi tehnike za sljedeću PP sezonu počinje razmišljati već pri kraju tekuće. Naime, helikopteri obvezno nakon određenog broja sati naleta ako su i najispravniji, moraju ići na tehnički pregled. Ne smije se dogoditi, napominje, da imate primjerice helikopter koji usred PP sezone mora ići na pregled. Ispravnost tehnike u Eskadrili je, ističu naši sugovornici, u svakom trenutku veća od 80 posto, što bi i u idealnim uvjetima bilo više nego dobro. Da bi se to postiglo, radi se dosta, opuštanja nema, ali kad su rezultati dobri, svi su zadovoljni. ■

Zapovjednik
Eskadrile i
PP NOSk-a 2
bojnjk
Tomislav
Pušnik

Iz bilježnice protupožaraca

Svatko tko sudjeluje u gašenju požara ima neku svoju priču. Život nam uvijek "složi" neku situaciju. Ova koju donosimo jedna je od najemotivnijih koju je doživio satnik Endi Ruić, koji je aktivan u svakoj PP sezoni u ovih deset godina otkad se ustrojava PP NOS OSRH.

Gorila je Šolta, njegov rodni otok. Prijе tri godine. Zemaljske snage na otoku su bile relativno male. Endi je bio u Dubrovniku na dežurstvu, odakle su ih povukli da bi koncentrirali snage na Šoltu. Požar je polako napredovao prema kućama. Trajetki su bili spremni za evakuaciju stanovništva i turista. U cijeloj toj gužvi iz zraka iz helikoptera Endi traži svoju kuću. Vidi suprugu kako trči po balkonu i u tom trenutku mu zvoni mobitel. Supruga. Pita hoće li se evakuirati. S njom u kući bili su i njegovi roditelji. "Ne", kaže joj, "evo

Satnik Endi Ruić

tu smo, spasit ćemo vas." "Obećavaš da ćeš nas spasiti?" pita. "Evo, obećavam", odgovara. Bilo je napeto. Požar je išao prema kućama, ali uspjeli su. - Ugasili smo požar, ja sam sletio u bazu i tek za tri-četiri dana kad mi je završilo dežurstvo, došao sam doma- priča sada uz veliku dozu humora.

Što prevagne u takvim situacijama? Ima li mesta emocijama? pitamo.

- Profesionalizam- odgovara satnik Ruić. Mi gore u zraku imamo mnogo posla iako to sa zemlje tako ne izgleda. Moramo pratiti gdje ide dim, iz kojeg smjera puše vjetar, razmišljati o parametrima helikoptera, o svemu što utječe na snagu helikoptera. Temperature su visoke. U zraku je gužva. Tada ne možete razmišljati ni o čemu nego o svojoj zadaći. Jednostavno se usredotočite na zadaću i pokušavate to odraditi što bolje - zaključuje.

Zapovjednik PP NOS OSRH-a general-bojnik Mate Obradović zadovoljan je dosadašnjim tijekom protupožarne sezone. Požara je bilo manje nego prošle godine i svi su brzo ugašeni. Iako bi, vremenski gledano, rekli da je PP se-

**Zapovjednik
PP NOS OSRH-a
general-bojnik
Mate Obradović**

ako se pokaže potreba, možemo brzo reagirati s potrebnim snagama na bilo kojem dijelu priobalja u skladu s zahtjevima s terena - pojašnjava general Obradović te ističe da je do sada više od 1000 pripadnika OS-a kroz namjenski organizirane snage obučeno za gašenje velikih šumskih požara.

Suradnja s vatrogasnom zajednicom odlična

- Suradnja s vatrogasnom zajednicom je iznimno dobra i u jednom županijskom vatrogasnom zapovjedniku ne mogu bilo što

prigovoriti. Dapače, razvili smo sustav međusobnog povjerenja i uvezanosti i bez problema rješavamo svaku situaciju - kaže general Obradović te dodaje da iznimno dobro surađuje i s glavnim vatrogasnim zapovjednikom.

Dobra je organizacija, napominje Obradović, 80 posto uspjeha, a PP NOS OSRH-a se od samog početka pokazao učinkovitim. - Uspostavili smo učinkovitu organizaciju te razvili dobru komunikaciju. Pokazalo se da masovnost snaga nije jamstvo uspjeha, već njega pruža učinkovita i fleksibilna organizacija koja je primjenjiva i prilagodljiva u svakom trenutku. Skratili smo vrijeme protoka informacije i dobili na učinkovitosti, te se manje troše resursi i novac- napominje Obradović kojem je ovo četvrta sezona na dužnosti zapovjednika PP NOS OSRH-a.

Prema njegovim riječima, aktivnosti OS-a u PP sezoni su svojevrsna operacija koju izvodi OSRH u mirnodopskim uvjetima. "Mi provodimo operaciju zdržanim snagama od nacionalnog interesa na svom teritoriju. Imamo snage, sredstva, samo ne znamo gdje će neprijatelj, u ovom slučaju vatra, udariti. I u ovom slučaju letjelice bacaju bombe, ali vodene, a pješaštvo nosi brentače i šmrkove".

ESKADRILA BORBENIH ZRAKOPLOVA 91. ZB

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Srpanj je već godinama mjesec kad mlađi piloti hrvatskih MiG-ova ulaze u praktičnu fazu osposobljavanja za zadaće dežurnog dvojca. Riječ je o dva borbena zrakoplova spremna da u trenutku uzlete i izvrše zadaću vezanu uz čuvanje sigurnosti neba iznad Hrvatske, ali i njezina kopna. Za dvojac se obučavaju piloti koji po stažu jesu mlađi, ali već dovoljno iskusni i s dobrim samostalnim letačkim stažem

Obuka za zadaće dežurnog dvojca

Ljetni mjeseci donose ponekad teško podnošljivu vrućinu.

No za pilote borbenih zrakoplova HRZ-a vedri i sunčani dani idealni su za provedbu obučnih aktivnosti. Srpanj je već godinama mjesec kad mlađi piloti hrvatskih MiG-ova ulaze u praktičnu fazu osposobljavanja za zadaće dežurnog dvojca. Riječ je o dva borbena zrakoplova spremna da u trenutku uzlete i izvrše zadaću vezanu uz čuvanje sigurnosti neba iznad Hrvatske, ali i njezina kopna. Za dvojac se obučavaju piloti koji po stažu jesu mlađi, ali već dovoljno iskusni i s dobrim samostalnim letačkim stažem. Biti u dežurnom dvojcu jest dio one nadogradnje koja lovačke pilote čini toliko drukčijim od ostalih.

Zahvaljujući suradnji sa zapovjedništvom 91. zrakoplovne baze, 14. srpnja uputili smo se u Pulu, gdje je obuka bila u punom jeku. Vrućina je bila iscrpljujuća, a kako je pilotima u njihovoј kabini, pod kacigom, letačkim kombinezonom i bez klimatizacije, mogli smo samo zamišljati. No u razgovoru s njima nismo primijetili da im bilo što smeta. Štoviše, svatko od njih nestrpljivo čeka svoj red za let. To naravno ne znači da zaboravljuju i polazišni, teorijski dio svoje obuke. Njihova učionica u pulskoj vojarni prepuna je karata, nacrta, planova, grafički opisanih postupaka... Za samo letjelište u Puli dečki imaju dobre riječi. Naime, uz pogodne vremenske prilike, broj zrakoplova koji tamo slijeci i poljeću je ipak mnogo rjeđi nego u Zagrebu, tako da se MiG-ovi ne trebaju "probijati kroz gust promet".

Inače, u aktualnom dijelu obuke nema uporabu streljiva, čak ni školskog. Školsko-trenažni poligon Marlera blizu Pule, koji letači rabe, ne prima nikakve pogotke ni udarce. Borbeni manevri izvode se bez naoružanja. Dakle, brojni turisti koji borave u Istarskoj županiji mogu se na miru odmarati, tek će ponekad začuti zvuk MiG-a 21 u preletu. Obuka traje prilično dugo: do završnog dijela će doći tek u rujnu. Jedan od njezinih "najvatrenijih" događaja, s djelovanjem na ciljeve na zemlji, odvijat će se na sunljskom poligonu. Vrhunac obuke bit će bilateralna vježba "Jadranski mač 10", također početkom rujna, u kojoj će piloti uvježavati presretanje.

Obuka pilota za dežurni dvojac bitna je i u širem kontekstu. To nam je potvrdio zapovjednik Eskadrile borbenih aviona 91. ZB. "Obuka nije samo u nacionalnom interesu", kaže bojnik Adrian Celija, "danас je ona i dio obveza koje imamo prema NATO-u, odnosno prema NATINADS-u, NATO-ovom sustavu zračne obrane". Stalno pripravni dežurni dvojac s obučenim pilotima jedna je od ključnih karika našeg udjela u sustavu.

Zapovjednik je iskoristio priliku i pohvalio svoje pilote, rekavši da "dečki pokazuju veliko zanimanje i motivaciju za rad te ostvaruju odlične rezultate". ■

Napisao i snimio Tomislav MESARIĆ

KULT LETAČKE IZVRSNOSTI

Iako je ovakve priredbe mnogo lakše opisati slikama nego riječima a i svaki dojam ne može biti ništa drugo nego subjektivan, treba reći da je profesionalnost organizatora bila nešto posebno. Letački je program trajao punih osam sati svakog dana i prema njemu se doslovce moglo namještati vrijeme na satu. Stanke između nastupa bile su minimalne a popis sudionika takav da jednostavno nije bilo odveć vremena za obavljanje najnužnijih potreba. Vrijeme je bilo standardno englesko pa je jutro

započelo kišom, ali "kolektivna svijest je ipak prevladala" i ostatak dana je protekao uz samo djelomičnu naoblaku.

Premijere ovogodišnjeg RIAT-a

Iako je Američko ratno zrakoplovstvo i prošle godine na RIAT došlo sa svojim najnovijim borbenim avionom pete generacije F-22A Raptor, njegov je nastup tada bio otkazan zbog lošeg vremena pa je ove godine uz njegov dolazak u zraku bio osjećaj da postoji određeni dug koji on ima prema posjetiteljima. Subjek-

tivno ili ne dojam je bio da Raptoru za letenje u biti i ne trebaju krila jer manevri koje je izvodio doista nisu imali nikakve veze s aerodinamikom kakvu poznajemo, osim naravno završnog preleta maksimalnom dozvучnom brzinom duž piste s gromoglasnim razlazom za slijetanje.

Osim Raptora prvi nastup u Velikoj Britaniji imao je i najnoviji europski strateški transportni avion Airbus A400M koji je po svemu prikazanom standarde pokretljivosti transportnih aviona podi-

Royal International Air Tatoo (RIAT) najveća je vojna zrakoplovna priredba na svijetu. Održava se u zrakoplovnoj bazi Fairford u okrugu Gloucestershire u zapadnoj Engleskoj a ove godine posjetilo 17 ratnih zrakoplovstava s 246 vojnih zrakoplova. Kako je RIAT uvijek posvećen nekom događaju iz povijesti, ove godine to bila sedamdeseta obljetnica Bitke za Britaniju

gao na jednu sasvim novu razinu. Kada avion težine stotinjak tona i raspona krila 42 metra uđe u spuštajući zaokret nagibom od 120 stupnjeva, teško je ostati ravnodušan.

Od standardno izvrsnog Demo Teama Kraljevskog nizozemskog ratnog zrakoplovstva uvijek se očekuje mnogo, ali su ove godine i oni povisili uloge. Na opće iznenađenje svih prisutnih ovogodišnji RNLAf Demo Team uz F-16AM nastupa i s borbenim helikopterom AH-64 Apache obojenim u iste karakteristične

narančaste boje nizozemske kraljevske obitelji.

Prošlost i sadašnjost Kraljevskog ratnog zrakoplovstva prigodno je prikazana zajedničkim nastupom Spitfirea i Typhona, prijašnje i sadašnje ikone lovačkog zrakoplovstva.

Veliko razočarenje bilo je Rumunjsko ratno zrakoplovstvo koje je u posljednji tren otkazalo dolazak dva modernizirana presretača MiG-21 Lancer i pratećeg transportnog aviona C-27J Spartan.

Koliko je RIAT ozbiljna i cijenjena zrakoplovna priredba možda najbolje pokazuje popis uzvanika. Na ovogodišnjem RIAT-u bili su Njegova Visost jordanski princ general-bojnik Feisal bin Hussein, britanski ministar obrane Gerald Howarth, zapovjednik Kraljevskog ratnog zrakoplovstva general zbora Sir Stephen Dalton, zapovjednik Američkog

čenih zabluda. Jedna od njih je i uloga koju su imali lovački avioni Hurricane koji su, protivno općem vjerovanju, srušili više njemačkih zrakoplova nego mnogo poznatiji lovci Spitfire. Stvaran je rezultat bio 656 prema 529 u korist Hurricanea. O tome kakav je status vojnog pilota oduvijek bio u Velikoj Britaniji najbolje pokazuje činjenica da su za vrijeme Bitke za Britaniju prosječne godišnje plaće pilota iznosile 264 funte, čemu odgovara današnjih 30 000 funti odnosno 40 000 eura. Od 3000 pilota koji su 1940. godine služili u Kraljevskom ratnom zrakoplovstvu, dvije trećine bili su časnici. Prosječna dob bila je 20 godina što znači da ih većina nije imala pravo ni glasovati a očekivani životni vijek u borbi bio je manji od 90 sati. U Bitci za Britaniju 544 letača izgubila su život, a od ostat-

ratnog zrakoplovstva general zbora Norton Schwartz i Sir David Jason, zvijezda serije Mučke, svjetskoj javnosti poznatiji kao Del Boy.

Bitka za Britaniju

Ove godine na 70. obljetnicu Bitke za Britaniju Kraljevsko ratno zrakoplovstvo ponovno dobilo priliku podsjetiti stanovnike Ujedinjenog Kraljevstva koja je bila njegova uloga u povijesti otoka, ali i na vrlo zanimljiv način razjasniti nekoliko općeprihva-

ka, njih 814 nije doživjelo kraj rata. Uz pilote iz Ujedinjenog Kraljevstva i članica Commonwealtha u Bitci za Britaniju sudjelovali su i piloti iz Poljske (141), Čehoslovačke (87), Belgije (24) i Slobodne Francuske (13).

Tijekom bitke za Britaniju organizirane su mnoge akcije među stanovništvom a posebno je zanimljiva ona u kojoj su susjedstva mogla s 5000 prikupljenih funti kupiti i u obranu svojih domova donirati vlastiti Spitfire. Iako danas priznaju da je Spitfire tada vjerojatno

koštao dvostruko više, bilo je to dobro za moral ljudi jer su znali da se tamogore nalazi jedan Spitfire koji se bori samo za njih.

Svijet ostaje na mlađima

Kako se više nikada ne bi ponovilo da mladići od 20 godina s vrlo malim ili gotovo nikakvim operativnim iskustvom budu poslani u rat, ovogodišnji RIAT bio je posvećen i obuci mlađih letača. Za razliku od Bitke za Britaniju kada su letači u prosjeku imali samo desetak sati leta na Spitfireu ili Hurricaneu, današnje školovanje pilota Kraljevskog ratnog zrakoplovstva jedno je od najboljih u svijetu.

Danas budući pilot Kraljevskog ratnog zrakoplovstva školovanje započinje s 26 tijedana selektivne obuke u kojoj ostvari 60 sati naleta na klipnog školskog avionu Tutor. U toj fazi obuke stječe osnovna zrakoplovna znanja a od letačkih vještina uvježbava skupno letenje i akrobacije. Nakon selektivnog letenja budući piloti se razvrstavaju na pilote brzih mlađnjaka, pilote višemotornih aviona i pilote helikoptera. Budući da je velika vjerojatnost da će oni vrlo rano u svojoj karijeri iskusiti

ratne uvjete, njihovo se školovanje nakon selektivne obuke nastavlja na nekoliko školskih tipova aviona da bi što kvalitetnije i sa što većim znanjem započeli karijeru na operativnom borbenom avionu visokih performansi ili helikopteru.

Oni odabrani za pilote helikoptera odlaze u zrakoplovnu bazu Shawbury gdje nalete dodatnih 135 sati na helikopterima Squirrel i Griffin. Nakon toga odlaze u postrojbu za konverziju na operativni tip na kojem će započeti karijeru a to može biti Merlin, Puma ili Chinook. Oni koji odlaze u postrojbe za traganje i spašavanje nastavljaju s posebnom obukom na helikopteru Sea King.

Piloti višemotornih aviona ostaju u zrakoplovnoj bazi Cranwell gdje nastavljaju sa 100 sati letenja na avionima Firefly i King Air. Operativni tipovi na kojima započinju karijeru mogu biti zračne cisterne MRTT (vojna inačica Airbusa A330), transporteri C-130J ili C-17 Globemaster III ili pak neki od zrakoplova posebne namjene poput E-3 Sentry ili Sentinel-a.

Budući piloti brzih mlađnjaka prolaze najdužu i najzahtjevniju obuku od

svih. Nakon klipnog Tutora oni odlaze u zrakoplovnu bazu Linton-on-Ouse gdje nastavljaju s temeljnom obukom na turboelisnom avionu Shorts Tucano u trajanju od 120 sati leta. U toj fazi obuke uče navigaciju na manjim visinama i većim brzinama kao i osnovne manevre zračne borbe. Ovdje prvi put odijevaju anti-G odijelo i uče posebne tehnike disanja da bi lakše podnosili veća G opterećenja. Nakon toga odlaze u zrakoplovnu bazu Valley gdje pohađaju 70 sati napredne letačke obuke i 45 sati taktičke obuke na mlaznom školskom avionu Hawk. U toj fazi obuke naglasak je na zahtjevnijim manevrima zračne borbe i uporabi naoružanja. Oni koji završe tu fazu obuke odlaze u postrojbu za konverziju na operativni tip što može biti Harrier, Tornado ili Typhoon.

Za razliku od nekih drugih ratnih zrakoplovstava u Kraljevskom ratnom zrakoplovstvu studenti nemaju nikakvu mogućnost odabira kojim će putem krenuti u obuci. Sve je podređeno operativnim potrebama Kraljevskog ratnog zrakoplovstva i onom što pokažu u obuci.

Na kraju cijelodnevnoga letačkog programa na RIAT-u je nastupila akroskupi-

na Red Arrows koja je publici pokazala što u Kraljevskom ratnom zrakoplovstvu znači letačka izvrsnost. Zapovjednik je skupine bojnik Ben Murphy a čini ju deset pilota, od kojih devet (Red 1-9) sudjeluje u letačkom programu dok kao deseti član skupine odnosno Road Manager (Red 10) leti na pričuvnom avionu i obnaša dužnosti komentatora i sigurnosnog pilota. U letačkom programu crveni (engl. Red) rednog broja 1-5 čine glavnu skupinu dok redni brojevi 6-9 čine četvorku iz zaleda. Red 6 i 7 čine sinkro-par.

Od ove godine prvi put u povijesti u skupini nastupa i jedna žena, satnica Kirsty Moore koja dolazi iz redova pilota jurišnih aviona Tornado Gr.4. Novi

članovi skupine u pravilu započinju na pozicijama 2 i 3 što znači da lete pod budnim okom vođe skupine.

Da bi se postalo pilot Red Arrowsa, potrebno je imati više od 1500 sati letačkog iskustva na operativnom tipu aviona i natprosječne letačke ocjene. U skupini pilot ima pravo ostati tri sezone nakon čega se vraća u svoju eskadrilu ili prelazi na neke druge dužnosti. Samo novoizabrani voda skupine ima pravo na još tri sezone. Od 1946. godine do danas skupina je nastupila 4200 puta u 53 zemlje a od 1980. godine nastupaju na mlažnim školskim avionima Hawk T.1.

Nagrade najboljima

Najviše nagrada na ovogodišnjem RIAT-u očekivano je osvojio pilot Rapto- ra bojnik Dave "Zeke" Skalicky. Prvu nagradu King Hussein Memorial Sword za najbolju letačku demonstraciju uručio

mu je zapovjednik Jordanskog kraljevskog ratnog zrakoplovstva general-bojnik Malek Habashnah. Paul Bowen trofej je osvojio za najbolju samostalnu demonstraciju mlažnjakom a nagradu As The Crow Flies, koju dodjeljuje društvo prijatelja RIAT-a, dobio je ponovno za najbolju letačku demonstraciju.

Trofej Douglas Bader otiašao je satniku Steveu Kenworthyju za najbolji individualni letački nastup avionom Harrier GR 9 dok je satnik Belgijskog ratnog zrakoplovstva Michel "Mitch" Beulen osvojio trofej Lockheed Martin Cannestra za najbolju letačku demonstraciju stranog pilota nastupajući na moderniziranom F-16AM. Satnik "Wally" Walton i bojnik Duncan Mason osvojili su nagradu Steedman Display Sword za najbolju letačku demonstraciju pilota iz Ujedinjenog Kraljevstva kao sinkro-par na Spitfire i Typhoonu. ■

Prvi Air Tatoo održan je godine 1971. u zračnoj luci North Weald u Essexu s malo više od 100 zrakoplova. Već godine 1976. preraста u International Air Tatoo, a kraljevskim ga proglašava kraljica Ujedinjenog Kraljevstva 1996. kada postaje Royal International Air Tatoo. Od 1973. do 1983. održava se u zračnoj luci Greenham Common a godine 1985. konačno se premješta na Fairford, gdje se održava i danas. RIAT 2003. godine ulazi u Guinnessovu knjigu rekorda kada ga posjećuje rekordnih 535 zrakoplova. Potporu priredbi tradicionalno daje Kraljevsko ratno zrakoplovstvo i neki od

vodećih svjetskih proizvođača borbenih zrakoplova a sva zarada od suvenira i ulaznica odlazi u dobrotvorne svrhe. Od 2005. godine RIAT službeno djeluje u korist Dobrotvornog fonda Kraljevskog ratnog zrakoplovstva (Royal Air Force Charitable Trust) koji prikupljena sredstva ulaže u promicanje zrakoplovne svijesti i ljubavi prema letenju među mlađima, ali i u mnoge dobrotvorne projekte diljem svijeta. U organizaciji RIAT-a svake godine sudjeluje oko 3000 dragovoljaca, od kontrolora leta do zrakoplovnih tehničara, vatrogasaca i medicinskog osoblja.

Foto: US Navy

RIJEČNA PLOVILA ZA BORBENA DJELOVANJA

Američka je vojska prva pokrenula projekte nabave većeg broja plovila prilagođenih djelovanju u plitkim i mirnim riječnim vodama. Pritom se ona rabe za širok spektar zadaća. Ono što je zajedničko svim tim zadaćama jest potreba da se mornaričke i kopnene postrojbe u što kraćem vremenu prevezu riječnim tokovima na mjesto djelovanja, ali i da se ostvari stalni nadzor plovila koji njima plove. U slučaju Latinske Amerike plovila su se pokazala kao najbrži način dopreme postrojbi u zabačena područja do kojih vozila ne mogu doprijeti, a helikoptersko je desantiranje, zbog gustoga šumskog pokrova, otežano ili čak nemoguće. Osim što mogu brzo dopremiti snage na mjesto djelovanja riječna im plovila svojim naoružanjem pružaju i učinkovitu paljbenu potporu.

S druge strane rijeka je i izazovno područje djelovanja, posebno ako je nepoznata. Velike rijeke često sa sobom nose razne objekte (kao što su debla) koji ugrožavaju sigurnost plovidbe. Uz to njihova je dubina promjenjiva što također utječe na mogućnosti plovidbe. Iskustvo je pokazalo da protivnici obale često rabe za postavljanje zasjeda ili djelovanje snajperima, dok se plitkim vodama uz obale koriste za postavljanje mina i eksplozivnih naprava. Zbog toga se riječna plovila još od Vijetnamskog rata opremaju snažnim naoružanjem. Pritom se, zbog veličine, favoriziraju teške strojnice ili malokalibarski topovi. Važan dio opreme je i balistička zaštita posade i desanta jer je iskustvo pokazalo da velika brzina i okretnost nisu uvijek dovoljni da se izbjegne neprijateljska paljba. Što se tiče nosivosti, minimum je mogućnost

prijevoza desetine vojnika s njihovom opremom, a veća plovila moraju imati mogućnost prijevoza terenskih vozila.

Ponuda na tržištu

Na sreću kupaca na tržištu se nalazi velik broj pogodnih plovila koja se, uz prihvatljivi trošak, mogu prenamijeniti u borbeno plovilo za djelovanje na rijekama. Tako tvrtka Safe Boats International iz Port Orchard (Washington) gradi paletu riječnih plovila koja uključuje i RPB (Riverine Patrol Boat). RPB je napravljen od plastike te je dovoljno lagan da se može transportirati avionima. Može se naoružati s tri teške strojnice, te prevesti do osamnaest vojnika s naoružanjem i opremom. Pokreću ga dva izvanbrodska motora Yanmar 6LY2A s 440 KS, što je dovoljno za najveću brzinu od 39 čvorova i brzinu krstarenja do 35 čvorova. RPB

može od 0 do 25 čvorova ubrzati za 15 sekundi i okrenuti se za 180 stupnjeva u samo dvanaest metara. Velika brzina i okretnost dodatno ga štite od napada. Za održavanje komunikacije s drugim plovilima i postrojbama opremljen je sustavom Sincgars (Single Channel Ground and Airborne Radio System).

RPB je osnova na kojoj je Raytheon razvio svoje riječno plovilo SURC (Small Unit Riverine Craft). SURC rabe američka ratna mornarica i marinci. Tako je SURC glavno plovilo u mornaričkim Riverine Squadronima koji od 2007. djeluju na iračkim rijekama. Te je godine uz SURC u operativnu uporabu uve-

nasukavanjem, istu je odliku zadržao i RCB, što znatno olakšava brzo iskrcavanje ljudi i opreme na neuređenim obalama. Ojačani pramac dodatna je zaštita od oštećenja tijekom nalijetanja na razne plutajuće objekte u rijeci. Rad posade olakšan je termalnom i zvučnom izolacijom. Unutrašnjost broda moguće je jednostavno i brzo prilagoditi za prijevoz različitih vrsta tereta, od ljudstva, preko naoružanja i opreme pa do smještaja električkih sustava namijenjenih održavanju veze ili električkom djelovanju. Zahvaljujući tome RCB se može opremiti raznovrsnim radiouredajima te tako poslužiti kao zapovjedni brod RPB

balna straža na zadaćama osiguranja i za traganje i spašavanje. Defender je dugačak 11,5 m i može prevesti do 14 ljudi, uključujući i četiri člana posade, te postići vršnu brzinu 56 čvorova. Brzina krstarenja mu je oko 35 čvorova, a doplov do 250 nautičkih milja. Prilagođen je djelovanju na temperaturi zraka od +40° C pa sve do -17° C. Pramac plovila prilagođen je nasukavanju radi što lakšeg iskrcavanja ljudi i tereta na neuređene obale. Opremljen je i posebnim sjedalima koja upijaju udarce tijekom plovidbe vrlo velikim brzinama.

Britanska vojska rabi plovilo Mk III Rigid Raider tvrtke RTK Marine (u sastavu

Small Unit Riverine Craft

deno i RCB (Riverine Command Boats) plovilo. RCB je također proizvod tvrtke Safe Boats, a kao osnova uzet je švedski Dockstavarvet Combat Boat 90 (CB 90). Zapravo je Safe Boats kupio licenciju za proizvodnju CB 90 te ga kao RCB prodao američkoj mornarici. RCB je, sa svojim aluminijskom konstrukcijom koja istodobno osigurava čvrstoću i malu masu, namijenjen djelovanju u najtežim uvjetima. Kako je CB 90 projektiran za sigurno desantiranje snaga na obalu

brodova tijekom patroliranja na većem području ili tijekom obavljanja složenijih borbenih zadaća.

Nigerijski Defender

Nigerija je 2005. kupila četiri plovila Defender tvrtke Safe Boats. Plovila su namijenjena za djelovanje u delti rijeke Niger koja je bogata nalazištima nafte. Nigerija namjerava nabaviti 11 Defendera koje će naoružati strojnicama kalibra 7,62 mm. Defendere rabi i američka

VT Group). Mk III može prevoziti jedanaest vojnika te još 1500 kg opreme. Pri punom opterećenju vršna brzina mu je 33 čvora. S manjim opterećenjem postiže i do 38 čvorova.

Britansko mornaričko pješaštvo rabi novi Offshore Raiding Craft (Orc) koji proizvodi tvrtka Holyhead Marine. Orc se dostavlja u tri inačice. Forward Console Variant (FCV) ima veliki slobodni prostor na stražnjem dijelu prilagođen prijevozu vojnika i opreme.

Krmeni je dio posebno prilagođen za brzi ukrcaj i iskrcaj. FCV može prevesti do osam vojnika. Pod punim opterećenjem može postići vršnu brzinu od 36 čvorova. Vršna brzina praznog plovila je 41 čvor. FCV-ova inačica Orca može dostići brzinu 30 čvorova za samo deset sekundi. Čak i kad plovi vršnom brzinom, ovo se plovilo može okrenuti za 270 stupnjeva na samo 9,1 metar širine. Brzina je dobra obrana od strojnica ili bacača granata kalibra 40 mm. Kao i RPB i Orc se može prevoziti u transportnom avionu C-130J ili podvješen ispod transportnog helikoptera CH-47 Chinook.

Foto: Lockheed Martin/Gibbs Technologies

Amphibious Combat Craft Riverine koji zajednički razvijaju Lockheed Martin i Gibbs Technologies

Druga inačica Orca je ACV. ACV je namijenjen za dvije glavne zadaće. Prva je prijevoz vojnika a druga pružanje paljbene potpore. Pritom se može naoružati teškom strojnicom kalibra 12,7 mm. Slične dužine kao i FCV, ACV može postići vršnu brzinu 39 čvorova, te 34 čvora kad je opterećen teretom. Doplov mu je do 200 nautičkih milja. Pokretljivost mu je slična kao i kod FCV-a, te se također može provoziti zrakom. Na zahtjev kupca plovilo se može opremiti VHF radiouradnjem i oklopom za zaštitu posade.

Za kupce koji žele višenamjensko plovilo Holyhead Marine nudi inačicu Orc-MCV (Mid Console Variant). Na pramcu MCV-a nalazi se dovoljno prostora za smještaj tri strojnica koje mogu pokriti

široki prostor oko plovila. Za zaštitu posade i putnika brod se može opremiti oklopom. Maritimne odlike MCV-a su slične drugim Orc plovilima. MCV može prevesti najviše deset vojnika.

Jedna od odlike obitelji plovila Orc je ukrcaj i iskrcaj vojnika i tereta preko krme. Proizvođač tvrdi da to plovilima omogućava dopremu vojnika i do najplićih riječnih obala. Da bi se to ostvarilo, plovila Orc imaju motore smještene na sredini kako bi se otvorio slobodni prostor na stražnjem dijelu. Pogon vodomlaznih propulzora osigurava se preko osovine. I dok Holyhead Marine opskrbljuje svojim Orcima

Ijujući tom svojstvu Gibbsova vozila se mogu rabiti za prijevoz ljudstva i tereta i po kopnu, ali i za borbeno djelovanje. Time se otklanja nedostatak brzih plovila koji mogu vojниke prevesti samo do obale, ali njihovo daljnje kretanje ovisi isključivo o vlastitim nogama.

Gibbs Technologies razvija dva konceptna plovila koja bi bila idealna za uporabu na rijekama. Prvo se temelji na amfibijskom vozilu Humdinga koje ujedinjava svojstva terenskog vozila i brzog plovila. Na kopnu Humdinga postiže najveću brzinu 160 km/h, a u vodi do 35 čvorova. Može nositi teret mase 1500 kg te do pet ljudi. Pritiskom

Foto: Lockheed Martin/Gibbs Technologies

britansko mornaričko pješaštvo, tvrtka Gibbs Technologies na tržištu nudi široku ponudu desantnih plovila koja se, zbog svoje velike nosivosti i malog gaza, mogu rabiti i za uporabu na rijekama.

Konceptna plovila

Gibbs Technologies se na tržištu dočekao kao proizvođač amfibijskih vozila namijenjenih zabavi. Najpoznatija takva Gibbsova vozila su Humdinga, Aquada i Quadski. Tvrta se sada trudi dio svojih proizvoda prilagoditi vojnim potrebama. Zbog svojih svojstava ova vozila su najpogodnija za uporabu na rijekama i jezerima. Ne samo zato jer su prilagođeni za plovidbu po mirnim i plitkim vodama već i zato jer se brzo mogu prilagoditi za vožnju po zemlji. Zahva-

na puce vozilo se iz terenskog vozila pretvara u plovilo pokretano vodomlaznim propulzorima. Drugo je plovilo Quadski koji je zapravo četverokotač prilagođen plovidbi. Quadski je mješavina četverokotačnog vozila i vodenog skutera te može prevesti dvije osobe. Najveća brzina na kopnu i vodi mu je ista - 72 km/h.

U suradnji s Lockheed Martinom, Gibbs Technologies razvija koncept plovila nazvanog Amphibious Combat Craft Riverine (ACCR). Osim što se kreće na šest kotača ACCR može nositi čak tri malokalibarska topa – dva na pramcu i jedan na krmi. Najveća brzina na kopnu je 112 km/h, a u vodi prihvatljivih 35 čvorova. ACCR može ponijeti teret mase 3200 kg, ili dvadeset vojnika. Još

jedno Gibbsovo konceptno amfibijsko plovilo je Terraquad dvosjedno plovilo koje može ostvariti slične brzine na vodi i kopnu kao i Quadski. Na osnovi Humdinga razvija se amfibijsko plovilo Acce (Amphibious Combat Craft Expeditionary). Acce može prevoziti osam putnika najvećom brzinom od 35 čvorova i čak 128 km/h na kopnu. Ovi Gibbsov projekti tek su u ranoj konceptnoj fazi, a pravi poticaj za njihovo dovršavanje i uvođenje u proizvodnju mogli bi doći od zainteresiranih oružanih snaga koje moraju djelovati u riječnim područjima, dajući im do sada neostvarive mogućnosti djelovanja, kako na vodi tako i na kopnu.

Idući korak u razvoju snaga koje djeluju na rijekama trebao bi biti razvoj sustava veze radi bolje koordinacije djelovanja snaga na rijekama sa snagama na kopnu i u zraku. Održavanje komunikacije posebno je važno u teško pristupačnim područjima kao što su močvarna ili područja s gustim

šumskim pokrovom. Korporacija Northrop Grumman nudi jedanaest metara dugačko plovilo koje može nositi satelitski komunikacijski sustav, klasične radiokomunikacijske sustave, pa čak Rover (Remotely Operated Video Enhanced Receiver) terminal koji omogućava prijenos slike u realnom vremenu s besposadnih izvidničkih letjelica. Upravo bi uporaba Rovera omogućila znatno poboljšanje djelovanja postrojbi na rijekama i goleim riječnim ušćima. Opremanje besposadnih letjelica rada-rima koji mogu "gledati" kroz krošnje drveća znatno bi povećalo mogućnosti otkrivanje neprijateljskih snaga te sigurnost djelovanja u tom nepristupačnom okolišu. To se ponajviše odnosi na Latinsku Ameriku gdje se kriju narkoticima skrivaju u nepreglednim prašumskim područjima.

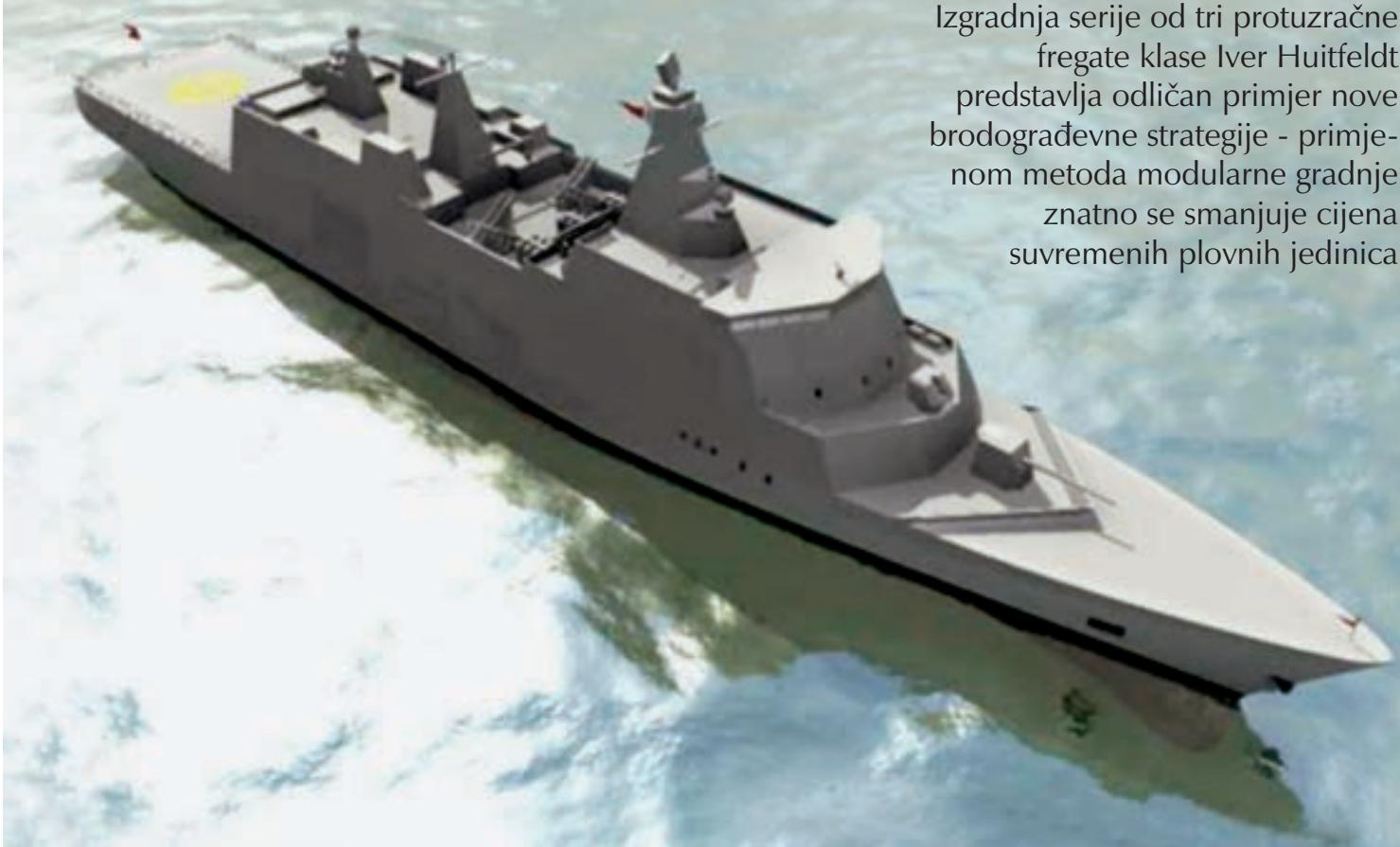
Još 2007. Northrop Grumman se udružio s tvrtkom Aluminum Chambered Boats (Washington) da bi zajednički razvili plovilo Jmec (Joint Multi-Mission

on Expeditionary Craft). Jmec može služiti kao malo desantno plovilo jer na pramcu ima rampu čijim se spuštanjem znatno olakšava ukrcaj i iskrcaj ljudi i tereta. Za samoobranu ugrađen je automatski top ATK LW25 Bushmaster kalibra 25 mm. Jedanaest metara dugo plovilo dovoljno je veliko da posluži kao matična platforma za djelovanje izvidničkih besposadnih letjelica, omogućavajući nadzor iza horizonta ili barem iza povisene obale.

U javnosti se riječna područja ne doživljavaju kao posebno opasna područja djelovanja, jer se na TV ekranima uglavnom prikazuju snimke djelovanja u opasnim gradovima ili neprohodnim planinama. Nova iskustva pak pokazuju da i riječna područja podjednako dobro mogu poslužiti za djelovanje pobunjeničkih i terorističkih skupina. Posebno područje djelovanja je borba protiv južnoameričkih krijučarskih skupina koje nisu ništa manje opasne od terorista. ■

Riverine Command Boat

Izgradnja serije od tri protuzračne fregate klase Iver Huitfeldt predstavlja odličan primjer nove brodograđevne strategije - primjenom metoda modularne gradnje znatno se smanjuje cijena suvremenih plovnih jedinica

DANSKA FREGATA IVER HUITFELDT

Premda ne spada u red velikih mornarica, ratna mornarica Kraljevine Danske i njezina vojno-brodograđevna industrija mogu se pohvaliti iznimno moderno koncipiranim plovnim jedinicama. RM Kraljevine Danske jedna je od prvih svjetskih mornarica koja je počela graditi brodove po načelu funkcionalne modularnosti. Dovoljno je podsjetiti na danski koncept STANFLEX 300, odnosno klasu Flyvefisken u kojoj je prvi put uspješno kombiniran standarni brodski trup s modularnim paketima opreme koji omogućavaju brzu zamjenu a samim tim i promjenu zadaće broda.

Klasu Flyvefisken slijedio je projekt multifunkcionalnog broda klase Absalon koji u sebi sjediniće funkcionalnost borbene fregate, amfibijsko-jurišnog te logističkog broda.

Od sredine 2008. godine, tu modularnu koncepciju slijedi, i nastavlja i treći danski projekt, fregata klase Ivar Huitfeldt. Izgradnja serije od tri moderne protuzračne fregate ove klase zanimljiva je zbog nekoliko aspekata, koji će u dalnjem tekstu biti slijedno objašnjeni.

Izgradnja triju fregata povjerena je domaćem brodogradilištu Odense Steel Shipyard (OSS). Zapravo, u Odenseu će

se obavljati samo sastavljanje i opremanje "brodograđevnih modula", koji će se graditi na drugom mjestu. Naime, u vlasništvu OSS su i dva strana brodogradilišta: Loksa u Estoniji i Baltija u Litvi. U tamošnjim brodogradilištima grade se pojedini moduli koji se sastavljaju u sekcije a zatim na vlastitim baržama transportiraju preko Baltika do Danske. Tako je suhi dok br.1 u OSS-u postao jedno veliko "slagalište lego elemenata" sve do konca 2012. kada treba biti dostavljena posljednja fregata iz serije. Nadalje, danski brodograditelji su odlučili obaviti istodobnu montažu sve tri

fregate u istom prostoru suhog doka koji ima duljinu 300 i širinu 44,5 m.

Izgradnja plovnih jedinica primjenom ovakvih metoda, na dva različita mesta i montažom na trećoj lokaciji uz primjenu najviših brodograđevnih standarda trebala bi urodit velikim smanjenjem proizvodnih troškova te njihovom znatno nižom cijenom u konačnici. Prema danskim službenim najavama, ukupna cijena tri fregate trebala bi iznosići 997 milijuna dolara, odnosno 332 milijuna po plovnoj jedinici - što je, ako se usporedi s cjenikom klasičnog načina gradnje, smanjenje i do 46%. S druge strane, vrlo važan čimbenik u određivanju što niže jedinične cijene fregata leži i u sljedećoj činjenici: danski odbor za vojne nabave i logističku potporu (FMV) i danska mornarica postat će odgovorni za ugradnju i integraciju borbenih, senzorskih, nadzornih i komunikacijskih sustava tek nakon što OSS dostavi brodove s punim (dogovorenim) certifikatima kao civilne platforme. Prema projektnim predviđanjima puna integracija svih brodskih sustava trajat će otprilike dvije godine pa će brodovi sukcesivno biti porinuti 2010., 2011. i 2012. a ulaziti u službu 2012; 2013, i 2014. godine. Prema planu danske RM, fregate klase Iver Huitfeldt zamijenit će tri već stare korvete klase Niels Juel.

Najveće borbene jedinice

Modularno građene raketne fregate klase Iver Huitfeldt bit će najveće, ali i najjače površinske plovne jedinice RM Danske, veće čak i od brodova klase Absalom. Prema danskim službenim podacima, klasu će činiti tri plovne jedinice; F 361 Iver Huitfeldt, F 362 Peter Willemoes te F 363 Niels Juel.

Kobilica za novogradnju br. L714, odnosno za fregatu F 361 Iver Huitfeldt postavljena je na doku br.1 brodogradilišta OSS početkom lipnja 2008. u nazočnosti tadašnjeg načelnika GS OS Kraljevine Danske, generala Jespera Helsoa. Fregata je dobila ime po velikom danskom nacionalnom heroju iz ratova protiv Švedske s početka XVIII. stoljeća (1700.- 1721.). Prema planu

TEHNIČKO - TAKTIČKI PODACI FREGATE KLASE IVER HUITFELDT

Duljina (m)	137,6
Širina (m)	19,5
Gaz (m)	6,3
Deplasman (t)	
- standardni	5850
- puni	6600
Propulzija	CODAD 4 x MTU 8000 20V M70 (4 x 11000 KS) 2 osovine s CPP propelerima
Energetika	4 x Caterpillar 3508B (4 x 910 kW)
Brzina (čv)	28+
Doplov	9000 NM / čv
Autonomnost (dana)	30+
Naoružanje	Posljednja inačica 1 x Oto Melara 127 mm DP 2 x CIWS Rheinmetall Milenium 35 mm 1 x VLS Mk 41 (ESSM) 2 x 4 (8) ASCM Harpoon 4 x Stinger Lv M93 7 x BMG 12,7 mm 2 x Mk 32 (torpeda MU-90)
Helikopteri	2 x AW EH-101
Besposadne letjelice	1
Senzori	Thales Nederland SMART-L Thales Nederland APAR CEROS IFF, TV, ICTV Sonar ATLAS ASO 94 ES-3701
Posada	100

radova, kada novogradnje L714 i L715 budu spremne za isplavljenje, prednji dio doka bit će potopljen a obje fregate izvučene iz njega. Novogradnja L716 (F 363 Niels Juel) bit će završena malo poslije.

Prema službenim danskim podacima, standardni deplasman fregata klase Iver Huitfeldt iznosit će 5 850 t, dok će puni deplasman dosezati 6 600 tona. Prema istim izvorima, duljina preko svega iznosi 137,6 m, širina broda 19,5 m a maksimalni gaz (uključujući i antenu sonara 6,3 m. Trup fregate klase Iver Huitfeld temeljen je na brodskim linijama i gotovo jednak trupu brodova

klase Absalon. Ključna razlika između klase Absalon i novih fregata jest u tome što će klasa Iver Huitfeldt biti izgrađena s jednom palubom manje nego u Absalonu. Otprilike 35 cm prostora (po visini) je nadodano svakoj postojećoj palubi da bi se postigla potrebna visina. U taj prostor je smještena sva brodska kablaža i posebno zaštićena, što dodatno pridonoši borbenoj otpornosti broda.

Sustav propulzije

Propulzija fregata klase Iver Huitfeldt temeljena je na primjeni CODAD sustava koji čine četiri provjerena brzohodna motora MTU 8000 20V M70 koji svaki ponaosob razvija po 8 200 kW (11 000 KS). Ukupno 44 000 KS se preko reduktorskog kompleksa raspoređuje na dvije propellerske osovine koje završavaju s dva CPP (control pitch propeller) propelera promjera 4,3 m s promjenjivim korakom vijka. U pramac broda ugrađen je poprečni propellerski potisnik. Odgovarajućim dizajnom reduktorskog kompleksa omogućena je plovidba pomoću samo jednog, dva, tri ili sva četiri motora - odnosno sposobnost da bilo koji motor predaje snagu na obje osovine. Takva koncepcija propulzije omogućava fregatama uporabu velikog spektra brzina uz postizanje maksimalne brzine veće od 28 čvorova. Deklarirani doplov premašuje 9 000 Nm pri ekonomskoj brzini 15 čv. Energetske potrebe fregata Iver Huitfeldt pokrivaju četiri ugrađena Caterpillarova diesel-generatora 3508B, svaki od po 910 kW.

Povećanje paljbine moći

Nove fregate klase Iver Huitfeldt raspolagat će s više paljbine moći od bilo kojeg suvremenog broda u danskoj floti a njihovi radarski sustavi s dometom 400 km u stanju su pokrivati gotovo cijelokupan danski zračni prostor. Inicijalni borbeni paket uključuje dva topa Oto Melara 76 mm postavljenih na pramac, na pozicije A i B. Mora se priznati da je takva konfiguracija topničkog naoružanja u suvremenim mornaricama prilično neuobičajena, zapravo iznimno rijetka. Preostali rijetki brodovi s

Foto: Forsvaret

Ugradnja vertikalnih lansera i radara SMART-L

takvom konfiguracijom glavnog brodskog topničkog naoružanja uglavnom datiraju iz kasnih šezdesetih godina i većina ih je uglavnom već završila u starom željezu.

Prema onome što se iz otvorenih izvora može saznati, vrlo je vjerojatno da će do porinuća top na poziciji A biti zamijenjen većim topom kalibra 127 mm, (vjerojatno također Oto Melara ili pak BAE System). Na krovu helikopterskog hangara ugrađen je Rheinmetall 35 milimetarski top Millenium u funkciji CIWS obrane broda s posebnim naglaškom na krmenu kalotu. Po sredini broda su ugrađena po dva lansera radarskih i IC ometača (SEAGNAT/SBROC Mk36 Mod 14 u konfiguraciji 4x6) na svakom boku brodskog nadgrađa. Predviđeno je da se na brod ugrade i tri kontejnizirana vertikalna lansera Mk 56 koji će sadržavati 18 (3x6) Raytheonovih projektila ESSM (Envolved Sea Sparrow Missiles). Komponentu protupovršinskog ratovanja pokriva osam protubrodske krstarećih projektila Boeing Harpoon (u nekim materijalima spominje se i dvostruko veći broj ovih ASCM raketnih projektila). Srce borbenog sustava na fregatama klase Iver Huitfeldt ipak je njegov 32-čelijski vertikalni lanserni raketni sustav Lockheed Martin Mk 41. Uz navedene borbene sustave na brodu će biti ugrađena i četiri postolja s lanserima za lansiranje PZO raketnog sustava kratkog dometa Stinger Lv M93 te sedam teških strojnica kalibra 12,7 mm. Komponenta protupodmorničke borbe (ASW) zastupljena je dvama torpednim aparatima Mk 32 Mod.14 namijenjenim za lansiranje modernih torpeda tipa MU-90M. Po jedan takav torpedni aparat ugrađen je po sredini glavne palube na oba boka broda. Konstrukcija fregata moderno je koncipirana pa klasa Iver Huitfeldt raspolaže krmenom sletnom palubom, dovoljno velikom za prijam i manipulaciju s 20-tonskim helikopterom tipa Augusta - Westland EH-101. U brodskom helikopterskom hangaru ima dovoljno mjesta za smještaj još jedne besposadne letjelice. Nije nevažno napomenuti da je već gotovo sigurno da će se ako ne na prvoj fregati iz serije onda na drugoj sasvim sigurno - u slučaju ugradnje pramčanog topa od 127 mm i drugi pramčani top od 76 mm biti zamijenjen CIWS topnič-

kim sustavom Rheinmetall Millenium kalibra 35 mm.

Zanimljivo je, da je prema riječima već prije spomenutog admirala Helsoa, klasa novih fregata klase Iver Huitfeldt predviđena za radni vijek od barem 30 godina, pa je zapravo njezina borbena arhitektura i dizajnirana oko univerzalnog vertikalnog lansernog sustava Mk 41. Taj je sustav izabran zbog svojih finansijskih i tehničkih razloga, ali i zbog široke primjene kod mnogih ratnih mornarica te mogućnosti njegova punjenja različitim kombinacijama raketnih projektila. Prema njegovim navodima, u sljedećim razvojnim planovima danske ratne mornarice (od 2010. nadalje) uključena je nabava Raytheonovih raketnih projektila SM-2 Block III namijenjenih za PZO obranu. Daljnje opcije uključuju također nabavu PZO projektila SM-6 produljenog dometa, SM-2 Block IV ili SM-3 namijenjenih za protubalističku i PZO obranu teritorija, ali i Raytheonovih LACM (Land Attack Cruise Missile) Tomahawka dometa 620 NM (oko 1150 km) za napad na kopneće ciljeve. Stoga će Thalesova radarska oprema biti nadograđena na potrebnu razinu da zadovolji kriterije potrebne za učinkovito obavljanje pomorskih protubalističkih zadaća (otkrivanje, navođenje, presretanje i uništavanje balističkih projektila). Kraljevina Danska namjerava se pridružiti pomorskoj studijskoj skupini koja radi na razradi i razvoju zajedničke pomorske protubalističke obrane. Tu studijsku skupinu čine vojni stručnjaci iz Njemačke, Nizozemske i Španjolske. Danska je zainteresirana za rad te skupine zbog toga što joj zbog teritorijalne konfiguracije (smještene na poluotoku) uporaba ovih fregata omogućava povoljno pokrivanje teritorija i prekrivanje zona djelovanja u protubalističkoj obrani teritorija.

Senzori

Već i površan pogled na ugrađeni borbeni sustav, a posebno na ugrađenu senzorsku tehniku upućuje na činjenicu da će fregate klase Iver Huitfeldt biti

ponajprije namijenjene za protuzračnu obranu flote i akvatorija, ali i za protubalističku obranu teritorija. Senzorski paket opreme koji se ugrađuje na novu klasu danskih raketnih fregata je raznolik i prilično impresivnih odlika. Glavnu komponentu radarske opreme čini radar za nadzor zračne i površinske situacije Thales Nederland SMART-L. Taj suvremen, 7800 kg teški radar, s 12 okretaja u minuti ima vertikalnu polarizaciju i radi u D frekventnom opsegu. Njegovih 16 radarskih elemenata odlikuje mogućnost otkrivanja stealth krstarećeg protubrodskog raketnog projektila na udaljenosti 85 km, borbenog zrakoplova na 400 a velikog mornaričkog patrolnog zrakoplova čak na 600 km udaljenosti. Radar istodobno može pratiti 1000 zračnih i 100 površinskih ciljeva uz elevaciju radara od 70 stupnjeva. U njega je integriran i brodski IFF uređaj koji također radi u D frekventnom opsegu. Na pramčanoj jarbolnoj strukturi postavljen je aktivni fazni radar Thales Nederland APAR. Ovaj se radar sastoji od četiri fiksna zračeca elementa koji pokrivaju prostor od 360 stupnjeva oko broda i omogućavaju simultano praćenje 200 zračnih ciljeva na udaljenostima do 150 km ili praćenje do 150 površinskih ciljeva na daljinama do 32 km. Uz navedene mogućnosti ovaj radar se odlikuje i drugim sposobnostima kao što je npr. "iluminacija" zračnih ciljeva radi navođenja PZO raketnih projektila ili površinska topnička potpora itd. Ostatak ugrađene senzorske opreme odnosi se na Saab CEROS radarsko-optroničke direktore namijenjene za upravljanje palj bom ugrađenih sustava CIWS, te taktički radarski sustav za potporu ESM mjera ES-3701. Popis ugrađene senzorske tehnike nadopunjjen je već spomenutim IFF uređajem, te TV i IC TV kamerama kao i Atlasovim ASO 94 sonarom. Prema planovima danske RM brodovi će nakon porinuća u brodogradilištu u Ostendeu biti prebačeni do luke Hengelo u Nizozemskoj gdje će biti ugrađeni Thalesovi radari Smart-L i APAR i njihova potpuna integracija u brodski zapovjedno-nadzorni sustav. Nakon završetka ove faze,

brodovi će ponovo biti vraćeni u Ostende na završno opremanje.

Zaključak

Nedvojbeno je da će po završetku gradnje i prijama u aktivnu službu fregata klase Iver Huitfeldt, RM Danske podići svoje operativne i taktičke sposobnosti na znatno višu razinu. Uvođenjem u službu ovih plovila, RM Danske će ne samo osigurati vrlo učinkovitu zračnu obranu svojih pomorskih snaga nego i balističku obranu teritorija. Osim toga uz jedan ili oba višenamjenska logistička broda klase Absalon, ove fregate će predstavljati jezgru buduće ekspedicijeske pomorske taktičke skupine o kojoj se također vrlo ozbiljno razmišlja u danskim pomorskim krugovima. Treba napomenuti da je danska mornarica u ozbiljnim razmišljanjima o nabavci (ili prije o iznajmljivanju) četiri Ro-Ro broda civilne kompanije DFDS Tor Line koji imaju sposobnost strateškog transporta potpuno opremljene ekspedicijeske borbene skupine koja bi uključivala 40 tenkova, 80 borbenih oklopnih vozila, 200 kamiona i lakih vozila, sanitetska i opslužna vozila i prateću tehniku te 2 000 vojnika. U takvim razmišljanjima, fregate klase Iver Huitfeldt se savršeno uklapaju jer raspolažu velikim udarnim i senzorskim mogućnostima za obranu takvih ekspedicijeskih taktičkih skupina. S druge strane ne smije se nikako smetnuti s umanju mogućnost da postanu vrlo dobar izvozni proizvod danske brodograđevne industrije. Naime po svojoj veličini i borbenim sustavima fregate klase Iver Huitfeldt vrlo su slične svojim europskim konkurentima: njemačkim fregatama Type 124 i Type 125, nizozemskoj De Zeven Provinciën, francusko-talijanskim fregatama FREMM te španjolskoj klasi fregata F 100. Ono što im daje prednost nad ostalim konkurentima jest njihova niža cijena. Dok je ostalim konkurentima cijena uglavnom iznad 400 milijuna dolara (talijanski FREMM s turbinskomp propulzijom - 400, francuski FREMM u PZO inačici - 550; španjolska ponuda oko 400, slično kao i nizozemska fregata uz najskuplju njemačku ponudu od 1,06

Foto: Forsvaret

Gradnja broda na suhom doku brodogradilišta OSS

milijardi dolara) postaje sasvim jasno koliko je nova danska fregata s cijenom od otprilike 332 milijuna dolara konkurentan proizvod koji bi mnogima mogao pomrsiti izvozne poslove. ■

Tridesetih je godina XX. stoljeća među dijelom židovskog stanovništva u britanskom mandatnom području Palestini nastao oružani otpor britanskoj vlasti. Organizirale su ga radikalne skupine Irgun i Lehi...

PALESTINA 1920. - 1948.

Britanski vojnici s krova promatraju nemirne ulice Jeruzalema

Krajem XIX. stoljeća je među dijelom židovskih intelektualaca nastala ideja osnivanja suverene države kao jedinog načina fizičkog očuvanja židovstva. Cionistički pokret, osnovan 1897., za mjesto je osnivanja države izabrao Palestinu, koja je u to vrijeme bila tek provincija u Ottomanskom Carstvu s apsolutnom arapskom većinom. Cionistička ideja nije naišla na osobito odobranje u međunarodnim diplomatskim krugovima, a stvaranje židovske države na tlu Palestine su odlučno odbacili i arapski lideri.

Skupine Židova su počele useljavati u Palestinu još 1881., no to useljavanje nije bilo uspješno, te se dio imigranata vratio u matične države ili iselio u SAD. Ostvarenje židovske državnosti pojavilo se na horizontu nakon što je 1917. britanska vojska zauzela Palestinu. Kao važno postignuće cionizma pokazalo se donošenje tzv. Balfourove deklaracije u studenom 1917., nazvane po pismu britanskog ministra vanjskih poslova Balfoura upućenog britanskom bankaru židovskog podrijetla lordu Rothschildu. Deklaracijom je britanska vlada, nastojeći pridobiti potporu svjetskih Židova za sile Antante, načelno podržala ideju osnivanja židovske države u Palestini.

Neuspješna ravnoteža

Velika Britanija je 1920. od Lige naroda dobila mandat u Palestini. Iako je na početku mandata tamo živjelo 590 000 Arapa i tek pedesetak tisuća Židova, taj omjer se brzo počeo mijenjati. Britanci su nastojali održavati političku ravnotežu između doseljenih Židova i arapske većine, davajući objema stranama obećanja, no s rastom židovskog useljavanja raslo je i arapsko nezadovoljstvo. Prvi su se oružani incidenti dogodili 1920.

u Jeruzalemu, a kulminirali su velikim arapskim ustancima 1929. i 1936. koje je vodio jeruzalemski muftija Amin al-Husseini a koje su Britanci ugušili silom. Uoči početka II. svjetskog rata London je učinio političke ustupke Arapima, zbog čega je promijenjen stav prema useljavanju, te je ograničen kontingenat useljenika na 75 000 dok je za veći broj imigranata bila potrebna arapska suglasnost.

Jedna od posljedica oružanih sukoba s palestinskim Arapima bilo je osnivanje paravojnih židovskih milicija. Najveća je takva formacija bila Haganah (Obrana) osnovana 1920. iz koje je potekao niz židovskih lidera XX. stoljeća kao što su Yitzak Rabin i Moshe Dayan. Druga po veličini židovska milicija je bila oružana skupina Irgun (Nacionalna vojna organizacija - Irgun Zvai Leumi) iz koje su potekli vođe izraelske desnice Menachem Begin i Yitzak Shamir. Treća po značenju paravojna formacija je Lehi (Borci za slobodu Izraela – Lohamei Herut Israel) nastala nakon raskola Irguna.

Radikalne židovske skupine Irgun i Lehi su prihvatile terorizam kao način borbe protiv britanske vlasti u Palestini i ostvarenja židovske državnosti, te od sredine tridesetih godina počinju kampanju napada na britansku vojsku te arapske civile. Najveća skupina Haganah je zadržala afirmativan odnos prema britanskim mandatnim vlastima, s kojima uglavnom surađuje i uz pomoć kojih je organizirana i elitna postrojba Palmach, a pripadnici Haganah sudjeluju i u suzbijanju utjecaja Irguna i Lehiba.

U prosincu 1937. pripadnici Irguna su izveli bombaški napad na arapske civile na tržnici u Al-Quds, a na sličan su način 1938. izvedena još dva napada na arapske civile na tržnici u Haifi. Pripadnici Lehiba su 1944. u Kairu ubili predstavnika britanske vlade na Bliskom istoku lorda Moynea. U srpnju 1946. Irgun je izveo vjerojatno najvažniju terorističku akciju podmetanjem bombe u jeruzalemski hotel Kralj David pri čemu je ubijena 91 osoba uključujući i 17 Židova, a 1947. je napadnut britanski

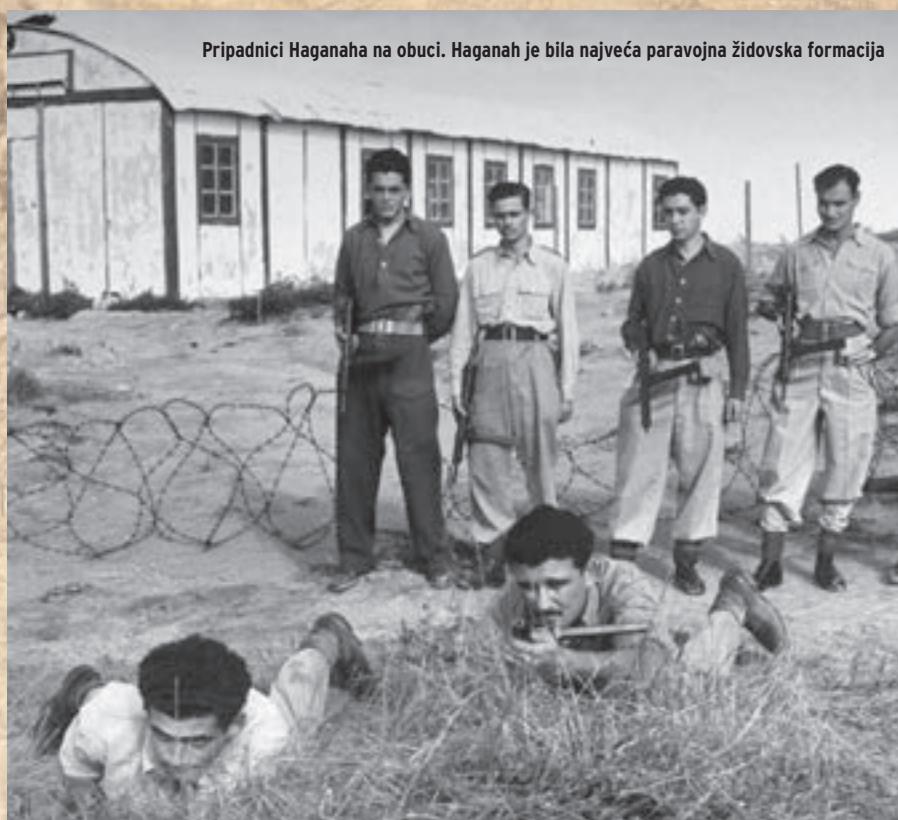
časnički klub u kojem je ubijeno 17 britanskih vojnika.

Ostvarena državnost

U razdoblju nakon rata London je predložio nekoliko planova političkog rješenja, koji su na terenu bili odbijeni. Naposljetku je u veljači 1947. Velika Britanija odlučila staviti svoj mandat u Palestini na raspolažanje Ujedinjenim narodima i odlučila se povući. U studenom 1947. je Glavna skupština UN izglasala Rezoluciju br. 181., kojom je odlučeno da mandat Velike Britanije prestane u svibnju 1948. te da se područje podijeli na židovsku i arapsku državu. Iako su

Irguna ubili blizu 250 arapskih civila u selu Dayr Yasyn, a to je dovelo do velikog arapskog izbjegličkog vala.

Na temelju odluke UN-a britanski mandat u Palestini je prestao u ponoć 14. svibnja 1948. Isti dan je Židovsko narodno vijeće proglašilo izraelsku državu na području koje mu je dodijelio plan podjele, te je tako okrunilo četiri desetljeća cionističke borbe za državnost. Izrael su odmah priznale i SAD i SSSR, a do kraja je godine to učinila većina suverenih zemalja s iznimkom Kine, Indije i niza arapskih država. Nastojeći spriječiti podjelu Palestine, samo dan nakon proglašenja državnosti, 15. svibnja počinje

Pripadnici Haganaha na obuci. Haganah je bila najveća paravojna židovska formacija

Židovi činili tek 33 posto stanovnika Palestine te posjedovali nešto više od šest posto zemlje, UN-ov plan im je dodijelio 55 posto teritorija uključujući najplodnije dijelove zemlje, a na tim područjima je prema planu trebalo ostati 45% Arapa. Unatoč najavi britanskog povlačenja iz Palestine, u listopadu 1947. je izведен napad skupine Irgun na jeruzalemsku željezničku postaju a početkom 1948. podmetnuta je bomba pod vlak Haifa-Kairo. U travnju iste godine su pripadnici

napad vojski arapskih zemalja na Izrael i Prvi izraelsko-arapski rat.

Procjenjuje se da je tijekom terorističkih napada u Palestini ubijeno više od 5 tisuća ljudi, većinom arapskih civila. Izrael je nakon rata amnestirao pripadnike skupina Lehi i Irgun te je većina njihovih pripadnika uključena u politički život i u izraelske oružane snage, a Irgun je prethodnik političke stranke Herut koja se 1988. pripojila današnjoj vladajućoj stranci Likud. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Naoružanje Srba u Hrvatskoj (Gorski Kotar)

Među dokumentima koji svjedoče da je JNA naoružavaša Srbe u Hrvatskoj nalaze se i dokumenti o naoružavanju i djelovanju Srba u Gorskem Kotaru. Velikosrpski stratezi planirali su spajanje Srba na ličkom prostoru preko Josipdola, Ougulina i Saborskog sa Srbima u Gorskem Kotaru, jer, kako je zapisao Mile Pešut - urednik "Plašćanskog biltena" (tiskovine pobunjenih Srba) "neće valjda Plaški ostati zapadna granica Krajine". Tako dokumenti pod naslovom "Kratak pregled najvažnijih događaja u radu Predstavništva Srba i štaba odbrane Gorskog Kotara" i "Akcije Štaba odbrane Gorskog Kotara – 21. diverzantskog odreda", napisani u Beogradu, 21. ožujka 1994., pokazuju:

1) Već prije postojanja Štaba odbrane Gorskog Kotara, koji je osnovan u Jasenku 7. rujna 1991., dio Srba u Gorskem Kotaru je u dva navrata – potkraj srpnja i sredinom kolovoza 1991., dobio "1000 cevi oružja od JNA". Dobiveno oružje i organizacija "praktično su omogućili srpski suverenitet na novopriznatoj hrvatskoj državi – bez ratovanja".

Naime, 25. srpnja 1991. "iz vojnog sklađista u Oštarijama kod Ougulina u ranim jutarnjim časovima dopremljena su tri vojna kamiona (dva od 8 tona i jedan od 5 tona nosivosti) oružja, oruđa, municije za iste i druge opreme. Iz tog kontingenta naoružavali su se vojni obveznici Gomirja, Brešovca, Vitulja, Ponikava i Popova sela, a delimično Jasenka i Drežnica." U Srpske Moravice je 15. kolovoza 1991. "dopremljen kamion naoružanja i municije za Srbe, vojne obveznike mjesne zajednice Srpske Moravice (prevoz je izvršen s vojnim vozilom "FAP" nosivosti 8 tona)".

2) U rujnu 1991. – "preko uprave bezbednosti SSNO-a u OBŠC Pančevu izvršena je diverzantska obuka grupe vojnih obveznika iz Gorskog Kotara". Ta je grupa "dobila najviše ocene i ilegalno je vraćena na teritoriju Gorskog Kotara i nastavila rad na terenu kao instruktori za obuku". Naime, 31. kolovoza 1991. "iz Gomirja je vojnim vozilom pod organizaci-

jom pukovnika Rajnović Nikole uz pomoć oficira bezbednosti, kapetana prve klase, prebačena naoružana grupa od 16 vojnih obveznika, Srba, preko ustaške teritorije Duge Rese, Karlovca, Slunja i Rakovice do aerodroma u Bihaću. Ova grupa je bila naoružana u Gomirju. Iz Bihaća su helikopterom prebačeni u Pančevu gde su proveli 11 dana na obuci za diverzantska dejstva." Kad je završila obuka, "jedan deo grupe se odmah sa specijalnom opremom i naoružanjem vraća u Bihać helikopterom (12. rujna 1991., op. a.), odakle, takođe sa helikopterom, prelaze u Jasenak na teritoriju Srpskog dela Gorskog Kotara. Drugi deo grupe, sa oružjem, eksplozivom i drugom specijalnom opremom, takođe leti helikopterom iz Pančeva za Bihać, gde vrše pretovar opreme u drugi helikopter i prelaze u Jasenak. Po dolasku u Jasenak grupa je po naredbi komandanta Štaba odbrane Gorskog Kotara, pukovnika Nikole Rajnovića, dobila svoje zadatke i nalazi se u matičnim odredima odakle su i krenuli na obuku."

U Gorski Kotar je – 24. rujna u Gomirje, a 25. rujna u Jasenak, došao Božo Rajnović, zapovjednik poslije osnovanog 21. diverzantskog odreda. On se 27. rujna "sa pratinjom, pješke, vratio u Plaški, a odatle u Bihać na aerodrom te avionom za Beograd". Početkom listopada je "iz Jasenka za Beograd krenuo i pukovnik Rajnović Nikola sa pratiocima, peške preko Gomirja, Popova sela, Gojaka, Gornjih i Donjih Dubrava, gde su prenocići". Sljedećega dana, 7. listopada "puk. Rajnović Nikola sa pratiocima prelazi reku Mrežnicu i Perjasicu, odakle kreće za Pribišlje, Plaški i Blata. Iz Blata preko Kapele za Korenicu, a odatle policijskim kolima za Bihać i helikopterom za Beograd, gde su stigli oko 19,00 časova istoga dana. U Beogradu je "rađeno na prikupljanju opreme i naoružanja za Srpsku brigadu u Gorskem Kotaru, te drugim dogovorima oko formiranja brigade i njenog delovanja na prostoru Gorskog Kotara. Ove poslove je, uz pomoć Rajnović Bože i svojih sa-

radnika, obavljao puk. Rajnović Nikola. U toku rada kontaktirano je sa odgovornima u SSNO-u i Generalštabu kao i odgovornima u političkim strukturama."

3) Dodatno oružje i oprema za ilegalno ustrojavanje brigade u Gorskem Kotaru dobiveno je "bez naknade" 30. listopada 1991. "rešenjem saveznog sekretara za narodnu odbranu" (generala armije Veljka Kadijevića, op. a.), a na zahtjev "Štaba odbrane Gorskog Kotara" i uz "saglasnost taktičkih nosilaca". "Komanda 608. TSB SSNO" trebala je odrediti predavatelje i reguliranje primopredaje, te vlastitim prijevozom određeno oružje i opremu "doturiti u 944. PoB Bihać", a "komanda RV i PVO" bila je odgovorna za osiguranje transporta od Bihaća do Partizanske Drežnice i Jasenka u Gorskem Kotaru. Za izvršenje spomenute zapovijedi bile su odgovorne i "Komanda 1. i 3. VO", a među odobrenim sredstvima bilo je: 60 pištolja 7,62 mm; 200 automatskih pušaka 7,62 mm; 300 poluautomatskih pušaka 7,62 mm; 54 poluautomatske puške 7,9 mm (M76 snajperske); 60 strojnica 7,62 mm (M72); 30 strojnica 7,62 mm (M84); 21 ručni bacač M57, 432 ručna raketna bacača "Zolja"; 12 ručnih raketnih bacača "Osa"; 12 minobacača 60 mm (M57); šest minobacača 120 mm; tri PO lansirna kompleta 9K-11; tri lansirna mehanizma "Strela 2m" i druga oprema.

Potom je 29. studenoga 1991. "u Slunj iz Beograda stigao Rajnović Božo s jednim šleperom i jednim vojnim kamionom pod pratinjom vojne policije JNA sa oružjem i specijalnom opremom koja je skladištena na poligonu u Slunjcu". No ratno zrakoplovstvo i protuzračna obrana JNA nije uspjelo izvršiti zapovijed o prebacivanju spomenutog oružja i opreme u Gorski Kotar.

4) U Beogradu je 11. veljače 1992. "odlukom Štaba odbrane Gorskog Kotara" osnovano "predstavništvo Srba Gorskog Kotara" te "dobijena podrška i ostvarena saradnja sa organima SRJ i Srbije koja se ogledala u pružanju uslova za rad". ■

(nastavak u sljedećem broju)

Mladosti

Rascvala se ruža u majčinu vrtu
Latice popadale po putu.
Po travi punoj rose
Još pamtim korake
Gdje mu noge bijahu bose.
Poželim čuti što mi ima reći
Al' njegova mladost ostala bez riječi.
Padala je kiša
A tišina postajala sve tiša i tiša.
Mladosti, što zanijemi na uzavrelu suncu
Gdje padali su životi jedan po jedan.
Što te nema pokraj mene
Često pitam sebe?
A ono sunce uzelo i tebe.
Mladosti, što zasljepi na uzavrelu suncu
Od gorčine i боли
Dok krv se tvoja proli.
Mladosti, što nestala si u trenu
I tko te sada može vratiti
Tebe, mladost, prošlost izgubljenu?
Tko li može vratiti neprospavane noći
I onaj osjećaj koji neće proći?
Tko li može uzeti strah
Koji u grudima bije?
Malo ode pa se skrije
A tebe više nikad ovdje nije.
Rascvala se ruža u majčinu vrtu
Latice popadale po putu.
Po travi punoj rose
Još pamtim korake
Gdje mu noge bijahu bose.

Marija TRBIĆ

Epitaf za hrvatske vojнике

Zahtijevam, zemljo, da ti srce vidim,
iz pregršti rijeka da umijem oči,
pred pjevom ptica da utihnu pucnji
i klasje vjetru da podari žito.

Volim te, zemljo, takvu kakva jesи,
kad ti more razbjesne nenadani vali
i nakovanj raziskri pjesma vječnosti
jer znam da se tada mledo srce kali.

Zahtijevam, zemljo, da ti srce stisnem
među vijence masline i prisoja odsjaj,
da kolijevku mira od vječnosti isklešeš
i pod hrvatskim barjakom kroz stoljeća dišeš.

Ruža ZUBAC-IŠTUK

BIBLIOTEKA

Edward J. Larson
Evolucija - kratka povijest
Alfa, Zagreb, 2010.

Dobitnik Pulitzerove nagrade za povijest 1998. u novoj knjizi "Evolucija" donosi uzbudljivu povijest znanstvene teorije o evoluciji. Nižu se portreti znamenitih znanstvenika, prirodoslovaca i evolucionista Cuviera, Lamarcka, Darwina, Wallacea, Haekela, Galtona, Huxleyja, Mendela, Morgana, Fishera, Dobžanskoga, Watsona i Cricka, W. D. Hamiltona, E. O. Wilsona i mnogih drugih.

Povijest moderne evolucijske znanosti ne počinje s Darwinom, pa čak ni s biologijom. Njezin početak zapravo označuju prijelomni trenuci koji nastaju u geologiji i paleontologiji zadnjih desetljeća 18. stoljeća. Darwin je prihvatio evolucijsko stajalište o postanku živih bića, smatrajući se i geologom i biologom, upotrijebivši naziv širega značenja, "prirodoslovac". Darwinova je teorija potresla znanost i društvo: cijelo se stoljeće znanstvenici nisu uspjeli složiti oko toga kako teče evolucija. Tek je 1930-ih znanstvena zajednica počela pronalaziti odgovor na to pitanje kada je, na temelju boljega razumijevanja genetike, nastala suvremena neodarvinistička sinteza. No znanstvenici još uvijek raspravljaju o pojedinostima evolucijske teorije, a nema ni slaganja oko toga razvijaju li se vrste, a posebno je li čovjek stvoren isključivo prirodnim procesima iz nekih drugih oblika života.

Ulozi su golemi: malo je toga tako duboko utjecalo na nas kao ideje o našem postanku. Početak svake rasprave o organskom podrijetlu jest razumijevanje razvitka suvremene teorije evolucije. To je iznimna priča o otkrivanju samoga sebe koja oblikuje mišljenje o tome što znači biti čovjek. A daleko je još od završetka.

Autor sugerira kako ćemo nastaviti učiti o podrijetlu organskoga svijeta - i o sebi - tako dugo dok budemo otvoreni novim znanstvenim idejama. Dakle, pred nama je osobita, neobična i nadasve uzbudljiva knjiga. Tiče se nas samih i našega podrijetla.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Početak

- američki futuristički
- redatelj: Chris Nolan
- distributer: Blitz film & video
- trajanje: 148 minuta
- glume: Leonardo DiCaprio, Cillian Murphy, Ellen Page

Početak ili Inception priča je o pomicanju granica između zbilje i sna. Skupina vještih agenata pokušava rovarenjem po podsvijesti jednog mladića srušiti poslovno carstvo što ga je izgradio njegov otac...

Gotovo je sigurno da će Početak ostati primijećen kao film koji pomicće granice. Hoće li biti najuspješniji hit ljeta, još ne znamo, ali je na dobrom putu da to ostvari. Gotovo je cijeli produkt nastao iz jedne glave. Scenarist, redatelj i producent Chris Nolan godinama ga je stvarao i napokon predstavio. U prvih pola sata očekuje vas navala informacija, tako da ne preporučujem gledanje ovog filma ako ste umorni i ne možete se usredotočiti. Slično kao u Matrix trilogiji, osnova svega je lutanje neistraženim područjima ljudskog mozga. S obzirom na to da je osnovna premla relativnost protoka vremena, mogu reći da uz mnogo akcije i nevjerojatnih scenarističkih zavrzlama dva i pol sata uistinu prolete za tren. Ali isto tako moram primijetiti da sam na kraju ipak ostao malo razočaran. Svi su elementi za vrhunsko ostvarenje tu i daleko je Početak od toga da bih ga proglašio promašajem. Povremeno je čak i genijalan. Tehnički je sve izvedeno besprijekorno, izvrsna režija, dramaturgija, gluma iznimna, ali nedostaje nešto, kod nas bi rekli - i jedna žlica vegete! Da ostanem poetičan, još ću reći da je lutajući po bespućima mozga izgubio dušu. Živi bili pa vidjeli kakav će biti novi Batman koji nam za sljedeće ljeto priprema Chris Nolan.

Leon RIZMAUL

VREMELPOV

24. kolovoza 1572.
Bartolomejska noć

U XVI. su stoljeću diljem Europe vođeni brojni vjerski ratovi između pristalica katoličanstva i rimskog pape te raznih frakcija novog protestantskog kršćanstva. Najbrojnija protestantska skupina u Francuskoj nazivana je hugenotima, a kada je navarski kralj Henry (hugenot) oženio kraljicu Margot (katolkinju), izbio je građanski rat. Nepunih tjedan dana nakon vjenčanja na vođu francuskih hugenota admirala de Colignya izveden je neuspješan atentat. Kada su njegovi vjerski sljedbenici zatražili da se proveđe istraža o pokušaju ubojstva, počeli su progoni, a u danima koji su slijedili izveden je stravičan masakr. Pokolj je započeo noć uoči blagdana Sv. Bartolomeja (24. kolovoza) 1572. Pokrenuo ga je francuski kralj Charles IX., a organizirala ga je njegova i Margotina majka Katarina de Medici. Ona je uvjerila neiskusnog Charlesa da hugenoti žele iskoristiti vjenčanje kako bi pokrenuli pobunu. Zbog toga ih je trebalo uništiti dok su još svi u Parizu, a među prvima je pogubljen admiral de Coligny. Već idućeg dana, uvidjevši što je učinio, Charles IX. je opozvao svoju zapovijed, ali već je bilo prekasno. Pretpostavlja se da je u Parizu tog dana ubijeno više od tri tisuće hugenota, dok se broj pogubljenih hugenota u mjesecima koji su uslijedili procjenjuje na čak sedamdeset tisuća u cijeloj Francuskoj. Brojni katolički vladari, poput Filipa II. Španjolskog, pozdravili su taj čin, a papa Grgur XIII. je dao izraditi medalju u slavu smaknuća heretika. Henry od Navarre je preživio Bartolomejsku noć, preobratio se na katoličanstvo i nakon izumrća francuske vladarske kuće Valois postao kralj čitave Francuske.

15. kolovoza 1715.- Sinjani odbili navalu Turaka.

U spomen tome trči se Alka

16. kolovoza 1914.- junaštvo broda "Zenta"

17. kolovoza 1786.- umro pruski kralj

Friedrich II. Veliki

19. kolovoza 1991.- neuspješan pokušaj državnog udara u Moskvi

22. kolovoza 1964.- crnci dobili pravo glasa u

Južnoafričkoj Republici

24. kolovoza 1991.- pokraj Bogdanovaca srušen prvi zrakoplov JNA u Domovinskom ratu

Leon RIZMAUL

Plaketa - 1. hrvatski gardijski zbor

Pozlaćena i emajlirana plaketa 1. hrvatskog gardijskog zbora je dimenzija 63 mm vodoravno (dužine), okomito (visine) 101 mm i debljine 2 mm.

Plaketa je reljefno izvedena u kapljastom obliku službenog znaka 1. hrvatskog gardijskog zbora. Pozlaćena je s okomitim urezanim crtama što se spuštaju od gornjeg polukružnog dijela. Između crta nalaze se u boji emajlirani hrvatski povijesni grbovi unutar kvadratiča dimenzija: 11 x 11 mm. Gornji polukružni rub prati luk naizmjeničnih emajliranih bijelo-crvenih kvadratica, a ispod je na tamnoplavoj emajliranoj podlozi pozlaćeni natpis: 1. H. G. / ZBOR. U središtu plakete je emajlirani grub

Republike Hrvatske s 25 crveno-bijelih kvadratnih polja unutar pozlaćenih obruba. Veličina grba je 36 x 38 mm.

Na točkasto obrađenoj poleđini nalazi se natpis: IKOM ZAGREB.

Pločica za tekst je dimenzija: 61 x 22 x 1 mm. Rubne dijelove pozlaćene pločice prati ukras od tri reda malih aplikacija.

Kutija: 140 x 179 x 23 mm; plavo prošarana, glatka, s pozlaćenim prikazom postrojbe 1. hrvatskoga gardijskog zbora, veličine 61 x 101 mm. Kutija je bez kopče. Poklopac kutije je s unutarnje strane od bijele svile bez natpisa.

Podloga za središnji dio plakete i pločice je od tamnoplavog baršuna.

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
 Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@moph.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@moph.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vasic@moph.hr)
Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@moph.hr), Leida Parlov (leida.parlov@moph.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@moph.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@moph.hr

Naklada: 5400 primjeraka

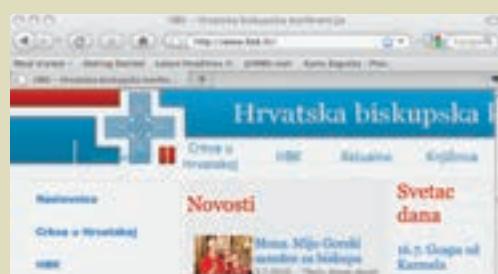

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010.
 Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.hbk.hr

Blagdan Velike Gospe čini se dobrim povodom da predstavimo stranicu **Hrvatske biskupske konferencije**. Krovno tijelo Katoličke crkve u Hrvatskoj brine se da svi vjernici redovito dobivaju obavijesti o događajima u Crkvi. Vijesti se stalno obnavljaju, a sam ustroj Crkve i njezini najviši službenici dobro su i detaljno predstavljeni. Koristan je i popis linkova koji vodi k stranicama drugih Crkvenih tijela. Osobito nam se svidjela rubrika Knjižnica, u kojoj možete pročitati cijelu Bibliju, s tražilicom koja vas vodi k svim detaljima najčitanije knjige u povijesti. Zamjerka stranici www.hbk.hr jest zanemarivanje dizajna i slikovnih te drugih multimedijskih sadržaja. Iako nam se nikako ne bi svidjelo pretjerano šarenilo, stranica bi boljim izgledom sigurno privukla više posjetitelja. Danas je forma, možda i nažalost, vrlo bitna!

D. VLAHOVIĆ

web info

THE HS SOLUTION

XDM
SERIES

SEMIAUTOMATIC PISTOL
STANDARD
SERIES

SEMIAUTOMATIC PISTOL
MANUAL SAFETY SERIES

SEMIAUTOMATIC PISTOL
SUB COMPACT
SERIES

SEMIAUTOMATIC PISTOL
45 TACTICAL
SERIES

SEMIAUTOMATIC PISTOL
45 STANDARD
SERIES

VHS-D
ASSAULT RIFLE

VHS
ASSAULT RIFLE

EXPECT THE BEST !

HS Produkt d.o.o.
Mirka Bogovića 7
47000 Karlovac

tel. ++385(0)47 666 666
+385(0)47 645 590
fax.++385(0)47 645 594

hs-produkt@hs-produkt.hr